

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ СМАРТ-ПРИСТРОЇВ ТА ЦИФРОВОГО
СВІТУ НА КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ ДІТЕЙ

КЕДЕБЕЦ ОРШОЯ ЕРНЕСТІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: Дошкільна освіта

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Чопак Єва Василівна

(старший викладач)

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна

(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

Кваліфікаційна робота

**ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ СМАРТ-ПРИСТРОЇВ ТА ЦИФРОВОГО
СВІТУ НА КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ ДІТЕЙ**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

Кедебец Оршоя Ернестівна

освітня програма: Дошкільна освіта освіта

спеціальність 012 Дошкільна освіта освіта

Науковий керівник: **Чопак Єва Василівна**

Старший викладач

Рецензент: **Поллої Каталін Дезидерівна**

доктор філософії, доцент

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

**AZ OKOSESZKÖZÖK ÉS A DIGITÁLIS VILÁG HATÁSÁNAK
VIZSGÁLATA A GYERMEK KOMMUNIKÁCIÓS KÉPESSÉGÉRE**

Szakdolgozat

Készítette: Ködöböc Orsolya

IV. évfolyamos

Óvodapedagógia szakos hallgató

Témavezető: Csopák Éva,

főiskolai adjunktus

Recenzens: Pallay Katalin

PhD, docens

Зміст

Вступ.....	7
I. Мовлення та розвиток мовлення.....	8
1.1 Мовлення.....	8
1.2 Розвиток мовлення.....	8
1.2.1 Критерії розвитку мовлення.....	9
II. Розвиток мовлення у дітей дошкільного віку.....	11
2.1 Формування мовлення дитини від народження до закінчення дошкільного віку.....	11
2.1.1 Немовлячий вік.....	11
2.1.2 Раннє дитинство.....	14
2.1.3 Дошкільний вік.....	16
III. Використання розумних пристроїв у розвитку мовлення дітей дошкільного віку.....	19
3.1 Поняття та типи розумних пристроїв.....	19
3.2 Використання розумних пристроїв серед дітей альфа-покоління.....	20
3.3 Позитивний вплив на мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку.....	21
3.4 Негативний вплив на мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку.....	23
IV. Впливу смарт-пристроїв та цифрового світу на комунікативні навички дітей.....	25
4.1 Мета та гіпотеза дослідження.....	25
4.2 Процес дослідження.....	26
4.3 Обробка результатів дослідження.....	26
4.3.1 Аналіз відповідей дітей на запитання, поставлені під час занять у дитячому садку.....	26
4.3.2 Оцінка відповідей дітей отриманих під час клінічного інтерв'ю.....	32
4.3.3 Відповіді на запитання інтерв'ю, проведеного з батьками.....	37
4.3.4 Порівняльний аналіз результатів поточного та попереднього дослідження.....	45
4.3.5 Формулювання пропозицій та висновків на основі отриманих результатів.....	56
Висновок.....	59
Резюме.....	62
Використана література.....	65

Список рисунків	68
Додатки	69

Tartalomjegyzék

Bevezetés	7
I. A beszéd és beszédfejlődés	8
1.1 A beszéd	8
1.2 A beszédfejlődés	8
1.2.1 A beszédfejlődés kritériumai	9
II. Az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődése	11
2.1 A gyermek beszédének alakulása a születéstől az óvodáskor végéig	11
2.1.1 A csecsemőkor	11
2.1.2 A kisgyermekkor	14
2.1.3 Óvodáskor	16
III. Az okoseszközök használata az óvodáskorú gyermekek beszédének fejlesztésében	19
3.1 Az okoseszközök fogalma, típusai	19
3.2 Okoseszközök használata az alfa-generációs gyermekek körében.....	20
3.3 Pozitív hatások az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére	21
3.4 Negatív hatások az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére.....	23
IV. Az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermek kommunikációs képességére	25
4.1 A kutatás célja és hipotézise.....	25
4.2 A kutatás menete	26
4.3 A kutatás eredményeinek feldolgozása.....	26
4.3.1 Az óvodai foglalkozásterv során feltett kérdésekre érkezett válaszok	26
4.3.2 A gyerekekkel készített klinikai interjú során feltett kérdésekre adott válaszok ...	32
4.3.3 A szülőkkel készített interjú során feltett kérdésekre adott válaszok	37
4.3.4 Jelenlegi és korábbi kutatás eredményeinek összehasonlítása	45
4.3.5 Javaslatok és következtetések megfogalmazása a kapott eredmények alapján.....	56
Összefoglalás.....	59
Резюме	62
Felhasznált irodalom	65
Ábrák jegyzéke	68
Mellékletek.....	69

Bevezetés

Az különféle okoseszközök egyre inkább részeivé válnak mindennapi életünknek, és nem csupán a felnőttek, hanem a gyerekek számára is elérhetővé válnak. Nincs ez másképp az óvodáskorú gyermekek esetében sem.

Az óvodáskorú gyermekek különösen érzékenyek az ilyen technológiai eszközök hatásaira, mivel fejlődő szellemi és érzelmi képességeik nagyban függnak környezetüktől és az általuk fogyasztott tartalmaktól. Ebben az életszakaszban a beszédfejlődés kulcsfontosságú mérföldkő, melyet számos tényező befolyásolhat, köztük az okoseszközök használata is. Ennek a hatásnak a megértése kiemelten fontos, mivel az óvodások kommunikációs képességeinek fejlődése hosszú távú kognitív és szociális képességeik alapját képezi.

Témám kiválasztásánál fontos szempont volt számomra, hogy olyan kutatást tudjak végezni, ami aktuális, fontos, esetleg prevenció jellegű is lehet. Felhívja a figyelmet egy viszonylag új jelenségre, ami nem más, mint a különféle okoseszközök használata az óvodáskorúak körében, azok hatásai az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére.

Témám aktualizációja a fentebb említett szempontokban rejlik, miszerint az alfa-generációs gyermekek egyre korábban, és egyre gyakrabban találkoznak okoseszközökkel, mint például az előtte lévő Z-generáció.

A legegyszerűbb szociális miliő, vagyis a család, a szülők képesek szabályozni és korlátozni az óvodáskorúak okoseszközhasználatát.

A technológiai eszközökkel való korai kapcsolatfelvétel lehetőséget nyújthat a gyorsabb információhoz jutásra és szórakoztatásra, ugyanakkor kérdéseket is vet fel a tartalmak minőségére és a kiegyensúlyozott fejlődésre gyakorolt hatásra vonatkozóan. Munkámban megemlítek pozitív és negatív hatásokat is a gyermekek kommunikációs képességeire nézve.

Szakdolgozatomban célul tűztem ki, hogy áttekintsem és elemezzem az okoseszközök használatának lehetséges hatásait az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére. Különös figyelmet fordítva a technológiai eszközökkel való korai kognitív, nyelvi és kommunikációs képességekre gyakorolt hatásaira, valamint az esetleges kockázatokra és lehetőségekre. A kutatás során összegyűjtött adatok és elemzések alapján a tanulmányom célja, hogy betekintést nyújtsak abba, jelenleg milyen módon formálja az okoseszközök használata az óvodáskorú gyermekek kommunikációs képességét, milyen hatással van beszédprodukciójukra, valamint a jövőben milyen hatással lehet arra.

I. A beszéd és beszédfejlődés

A beszéd és beszédfejlődés rendkívül fontos szerepet játszik az emberi kommunikációban és az emberi kapcsolatok kialakításában és az emberi életben általánosan. Az emberek számára a beszéd az egyik legfontosabb eszköz a gondolatok és érzelmek kifejezésére, az információ megosztására és a társas kapcsolatok kialakítására. A beszédfejlődés során az egyén számos készséget és képességet sajátít el, amelyek alapvetők a sikeres kommunikációhoz és a társadalmi beilleszkedéshez. Éppen ezért fontos meghatározni, pontosan mit is értünk beszéd alatt, hogyan történik a beszédfejlődés és mik az ehhez szükséges feltételek.

1.1 A beszéd

A beszéd összefoglaló neve azoknak, amit egy nyelvi közösség tagjai, vagyis egy nyelvet beszélő emberek mondanak. A beszéd mondatok végtelen sorából áll (Telegdi, 1989). A beszéd a használt nyelv, valamit jelzések sorozata, valamint produkció és performancia is. A beszéd egyéni, individuális jelenség, a nyelvben megfogalmazott gondolatok beszédben való megvalósítása (Erwin ect., 1997). Deme László megfogalmazásában a beszéd továbbá „az egyénnek társadalmi érvényű eszközökkel és formában való hangos reagálása külső vagy belső ingerekre; szerepe — sőt általában célja is — valami belső tartalom kifejezése s ezáltal a társadalom más tagjainak tájékoztatása és gondolati vagy cselekvésbeli magatartásuk befolyásolása.” „A beszéd emberi tevékenység, az emlékezés, gondolkodás és mérlegelés képességének eszköze, mely az emberi nyelv segítségével valósul meg. Az ember beszéd által szerez tapasztalatokat, gondolkozik, gondolatokat közöl, mások gondolatait ennek köszönhetően érti meg, hat társaira, és mások beszédén keresztül hatnak rá. Minden emberi társadalom beszél, beszédük azonban eltérő. Annak eszköze, a nyelv is társadalmanként különböző. A különbségek többek között a hangrendszerben, szókincsben, nyelvtani szabályokban figyelhetők meg, azonban a különböző emberi nyelvek között egyre több közös vonás és egyezés azonosítható” (Deme, 1987).

A beszéd jellemzői: a nyelv elemkészletéből jön létre, a beszélő mondanivalója, szándéka, hangulatától függ, tükrözi a beszélő lelkiállapotát, minősége javítható, az igényes nyelvhasználat a társadalmi érvényesülés alapja (Braun etc., 2017).

1.2 A beszédfejlődés

Már a korai fejlődés szakaszában, még a nyelv használata előtt alakul ki a beszédnek a megértése. A gyermek képes megérteni és felfogni azt, hogy egy szó egy tárgy, valamint cselekvés helyett állhat. A megfelelő fejlődési feltételek mellett egy 9 hónapos gyermek képes arra, hogy a tárggyal való játék mellett megértse, és elraktározza az oda illő szót. Később majd a szó a tárgyat fogja helyettesíteni. A gyermek azután egy belső képet alakít ki, vagyis olyan tárgyhöz rendel hozzá egy képzetet, amelyhez előtte már bizonyos ismertetőjeleket raktározott el, például labda-kerek-gurul. Az idő előrehaladtával a gyermek minden tárgyhöz egyre több tulajdonságot, ismertetőjegyet párosít. A szó elhangzása során a képzet ugyanúgy megjelenik, mint a tárgy láttán. Az idő múlásával egyre több főnevet, majd igéket és melléknéveket is megtanul és raktároz el és különböztet meg a gyermek (Richter-Walburga etc., 1997).

A beszéd és a nyelv kölcsönhatásban vannak egymással. A nyelv a beszéd alapja, a beszéd pedig a nyelv alkalmazása (Dankó, 2016).

A nyelv és a beszéd a tervezéssel, valamint a megvalósítással hozható párhuzamba. A nyelvkészség és a beszédképesség két különböző funkcióra utal, éppen ezért, két tanulási folyamathoz van kötve. Először is a szellemi képességekhez, vagyis a helyes szavakat olyan gyorsan kell a gondolkodási folyamatba beemelni, amilyen gyorsan egy közlésben ez szükséges, másodszor pedig a rendkívül gyors és bonyolult izomösszjátékhoz kötött. Az izomösszjáték szükséges ahhoz, hogy a kimondott szótagokból, valamint szórendekből beszéd keletkezessen (Richter-Walburga etc., 1997).

A nyelv nem egy velünk született tulajdonság, csak az ehhez megfelelő feltételek születnek a gyermekkel, vagyis a szervi adottságok, valamint a szociál-emocionális kapcsolatokra való képesség. A nyelvet és a beszédet tanulási folyamatban kell elsajátítani a gyermekeknek. Az elsődleges beszédtanuláshoz mindig az emberi kapcsolatok szükségesek, az emberi kapcsolatokon belül játszódik le, mivel az környezet biztatása és ösztönzése nélkül egy gyermek sosem tanulná meg anyanyelvét. Ehhez a gyermeknek minden érzékére szüksége van (Richter-Walburga etc., 1997).

1.2.1 A beszédfejlődés kritériumai

Beszéd során 3 folyamat hat együttesen: kilégzés, hangadás (fonáció) és a hangképzés, vagyis artikuláció. A kifújó levegő a gégefedőben az alaphangot fogja létrehozni, az ezen fekvő rezonancia terekben, úgymint orrüreget, szájüreget, garatüreget, az alaphang megkapja a beszéd specifikus hangját. Az ínyvitorlának, nyelvnek, ajaknak, állkapocsnak nagyon fontos szerepe van, meghatározott helyet kell elfoglalni ahhoz, hogy a gyermek hangot képezhesen, vagyis artikuláljon. Fontos, hogy ezen izmok összehangolt együttes hatása minden hang esetén újra és

újra, precízen következzen be. A hangok esetén elraktározzuk azt a bizonyos mozgásmintát, ami ahhoz szükséges, hogy a hangot helyesen képezzük. A beszédfejlődés során a gyermek egyéni hangképzése a környezetéhez viszonyítva egyre jobban megközelíti a helyes hangot (Richter-Walburga etc., 1997).

A beszédfejlődésnek nélkülözhetetlen előfeltételei vannak, úgymint: aktív beszélő környezet, emlékezet, ép beszédszervek, ép látó-, halló-, mozgató központ, beszédértés képesség, hangképző apparátus épsége, gyermek utánzási vágya (Dr. József, 2011).

A beszéd fejlődéséhez egyrészt vele született adottságok és képességek is szükségesek, másrészt a gyermek környezetéből adódó befolyások is.

A beszéd anatómiai és fiziológiai feltételei a következők:

- hibátlan beszédszervek
- hallóapparátus tökéletes működése
- többi analizátor megfelelő működése (látási-tapintási, látási-hallási impulzusok)
- a beszéd agyi irányítóterületei, az agyműködés (Richter-Walburga etc., 1997).

II. Az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődése

Ebben a fejezetben részletesebben kitérünk a beszédfejlődésre. Végig vesszük a különböző életkori szakaszokat, hogyan alakul a gyermek beszédfejlődése a születésétől az óvodáskor végéig, milyen egyéni sajátosságok jellemzőek az egyes életkori szakaszokra.

2.1 A gyermek beszédének alakulása a születéstől az óvodáskor végéig

A beszédpercepció és a beszédprodukció fejlődése egyértelműen aszimmetriát mutat: a gyermek mindig sokkal többet ért a nyelvi üzenetből, mint amennyit képes kifejezni. Ez az aszimmetria már a magzati korban megfigyelhető recipiens viselkedésben, és néhány helyzetben életünk végéig fennmarad (mint például idegen nyelv tanulásakor vagy dialektusok megértésekor). A magzat még az anyaméhben is auditív tapasztalatokat szerez az emberi hangokról a már kialakult belsőfül segítségével, illetve anyanyelvének prozódijáról (Bóna, 2017)

A beszédérzékelés során meg kell említeni az anyai beszédet (anyai nyelv, dajkanyelv), amely nagy hatással van a gyermek beszédfejlődésére. Gyakori jelenség, amikor az anya, apa, idősebb testvér speciális kódot használ a gyermekekkel való kommunikáció során. A dajkanyelv mondanivalója helyhez és időhöz kötődik, a szituációra korlátozódik, vagyis kontextusból kiragadva nem mindig érthető egy idegen számára. Sok ismétlést tartalmaz, morfológiája és szintaxisa egyszerű, kommunikációs helyzethez kötött szókincset használ. A dajkanyelvi szavak, például a magyar "bibi" (ami "seb"-et jelent), "tütü" (ami autót jelent), vagy az angol "tummy" (ami hasat jelent), leegyszerűsítik a felnőttek beszédhangjait, például kihagyják a mássalhangzó-torlódást. Gyakran használnak reduplikációt, azaz az eltérő hangalakú szótagok azonos hangalakúak lesznek, valamint kicsinyítő vagy becéző képzést, ami expresszív vagy érzelmi töltetet ad a szavaknak. Ezek általában fontos tárgyakra, személyekre vagy cselekvésekre utalnak a gyermek életében. (Lengyel, 1997).

A következőkben részletesen áttekintjük a különböző életkori szakaszoknak a beszédfejlődési sajátosságait.

2.1.1 A csecsemőkor

A csecsemőkor alatt a 0-tól a 18. hónapos korig terjedő életkori szakaszt értjük.

A nyelv elsajátításának képessége öröklött tulajdonságunk. Egyedül az embergyerek rendelkezik azokkal a pszichikai és biológiai adottságokkal, amelyek az emberi nyelv elsajátítását lehetővé teszik. Azok a lelki folyamatok, úgymint észlelés, figyelem, emlékezet,

valamint motoros készségek is veleszületett neuroanatómiai (idegélettani) struktúrákon alapulnak. Ezek megfelelő fejlettségi szintje a nyelv elsajátításának is előfeltétele. Végül, valószínűleg veleszületett az a tényező, melynek fontosságát a nyelv elsajátítása szempontjából csak mostanában kezdik kiemelni: az érzelmi kapcsolódás alapvető szükséglete, a kisgyermek veleszületett társas hajlama és szociális beállítottsága. Ezek az elemek alkotják a nyelv elsajátításának legfontosabb érzelmi és motivációs alapjait (Réger, 2002).

Az amerikai pszichológus, Berko Gleason szerint a csecsemő gyakorlatilag azonnal mutat érdeklődést a felnőttek iránt, és igyekszik kialakítani, fenntartani a kapcsolatot a környezetével. Erre példa lehet az, hogy bizonyos kutatások szerint már igen korán, akár négyhónapos korában is nagyobb figyelmet szentel egy normális emberi arcnak, mint tárgyaknak vagy összezavart arcú embereknek. Emellett különös figyelmet szentel az emberi hangoknak más hanghatásokkal szemben (Berko, 1988). Az édesanyja hangját már az újszülött csecsemő is felismeri és meg tudja különböztetni más hangoktól. Különböző viselkedési formák, mint például a mosoly, a hosszú szemkontaktus kialakítása az anyával vagy a gondozóval, a felnőtt jelenlétére adott reakciók, valamint az utánzás különböző formái mind a korai kapcsolatépítés és társas készségek kifejlődésének jelei és lépcsőfokai. Noha néhány ilyen viselkedési forma kezdetben reflexszerűen jelenik meg az emberi viselkedésben, megfelelő megerősítés hatására hamarosan beépülnek a csecsemő kommunikációs készségeinek fejlődésébe (Réger, 2002).

Az első hetekben és hónapokban a csecsemőnek a sírás az egyetlen lehetősége arra, hogy igényeit közölje környezetére felé. Megnyugszik, ha a hozzá közel álló személyek felveszik és beszélnek hozzá. Már a hatodik héttől gyakorolja a beszédszerveinek (nyelv, szájpadrólás, ajkak, állkapocs) mozgékonyosságát akaratlagos és játékos módon, ebből adódik a gagyogás. Az ösztönzést ehhez a mozgás öröme, valamint a mozgáskésztetés is adja, ami különféle mozgásokban (pl. rúgdolózás, kapálózás) nyilvánul meg. A gagyogás, a nyállal való játék a csecsemő számára örömet okoz. Már a második hónapban színesebbé válnak hangjai, a negyedik hónapban pedig sok csecsemő a hangfekvés hirtelen megváltoztatásával hangosan kiált. Az ötödik hónap vége felé a szótagláncok egyre inkább ritmikusabbá válnak (Richter-Walburga etc., 1997).

A gyermek első szavait megelőzi a tipikusan a 3. és 6. hét között jelentkező gögicselés, majd a gagyogás, amely során a csecsemő gyakorolja a későbbi beszédhangok kiejtéséhez szükséges artikulációs mozgásokat. Ebben a szakaszban a gyermek még nem szavakat alkot, hanem vokalizációval és gesztusokkal ad kifejezést dolgoknak, tevékenységeknek (protodeklaratív módon) vagy kifejezi a cselekvésre való utasítást (protoimperatív módon).

A második félévben, az első félévben ellentétben a gagyogás során keletkező szótagok már nemcsak a mozgás örömeiből fakadnak, hanem a csecsemő tudatosan és figyelmesen hallgatja a saját hangprodukcióit és a neki tetsző hangokat többszörösen ismételi. Megjelenik a „kívülről jött” észlelése, vagyis a csecsemő a környezetében lévő hang- és szótagprodukcióit meghallgatja, és megpróbálja ezeket utánozni. Ezáltal hangjai anyanyelvéhez egyre hasonlóbba válik.

A hatodik-hetedik hónapban a ritmikus elemek lépnek előtérbe. Az auditív kontroll lehetővé teszi más nyelvi eszközök, pl.: hangerősség, hangmagasság, hangsúly, szünet alkalmazását. Ezen időszak során a gyerekek különösen nagy örömet találnak a zenében, éneklésben. A nyolcadik hónap végén a csecsemő képes sutogni is. A kilencedik és tizedik hónapban jelennek meg a szótagok megkettőzései, amelyeknek eleinte nincs értelmük. A gyermek a hallás mellett a vizuális, vagyis látási, és taktilis, vagyis tapintási észlelését is alkalmazza. A tizedik hónap vége felé egyszerű mintákat utánozni is tud (Richter-Walburga etc., 1997).

A nemzetközi és a magyar szakirodalom hasonló időpontot jelöl meg a gyermekek első szavainak megjelenésére, amely általában körülbelül egyéves (10-15 hónapos) korban történik. Ezeket az első jelentéssel rendelkező hangrendszeret szómondatoknak vagy holofrázisoknak nevezzük (Piaget, 1970), mivel formailag hasonlítanak a szavakhoz, és funkciójukban hasonlóak a felnőtt nyelvi mondatokhoz (S. Meggyes, 1971). A megértésüket nagyban befolyásolja a szituáció, és sok esetben csak így érti meg a hallgató a gyermek egyszavas kifejezéseit. A jelentés az intonáció függvényében változhat (Lengyel 1981). Egy ugyanolyan szó (például "mama"), amelyet különböző prozódiaival és gesztusokkal ejtenek, lehet kijelentés, kérdés vagy akár utasítás is.

A gyermek ebben az időszakban gyakran nevezi meg a tárgyakat, a rá jellemző cselekvéssel, vagy hangokkal, pl. brr-brr az autóvezetésre, vau-vau a kutya ugatására.

A szómondatok fázisában a gyermek mentális szókincsét kettős tárolás jellemzi. Ez azt jelenti, hogy a szókincsben két különböző forma található: egy felnőttek által használt (konvencionális) hangsor, ami megfelel a szó jelentésének, valamint a gyermek saját kiejtése (gyermeknyelvi változat), például a "papucs" és a "pacsu". Az utóbbi formák olyan "gyermeknyelvi hangtörvények" (Vértes, 1953; Gósy, 1997) alapján jönnek létre, mint a hasonulásos folyamatok (például "amma" helyett "alma"), helyettesítő folyamatok (például "motoj" helyett "motor"), metatézisek (például "bodoz" helyett "doboz"), valamint az időzírtési folyamatok torzítása (például "cicca" helyett "cica"). Egy másik egyszerűsítési mód, hogy a több szótagból álló szavakat az utolsó szótag vagy mássalhangzók elhagyásával rövidítik meg.

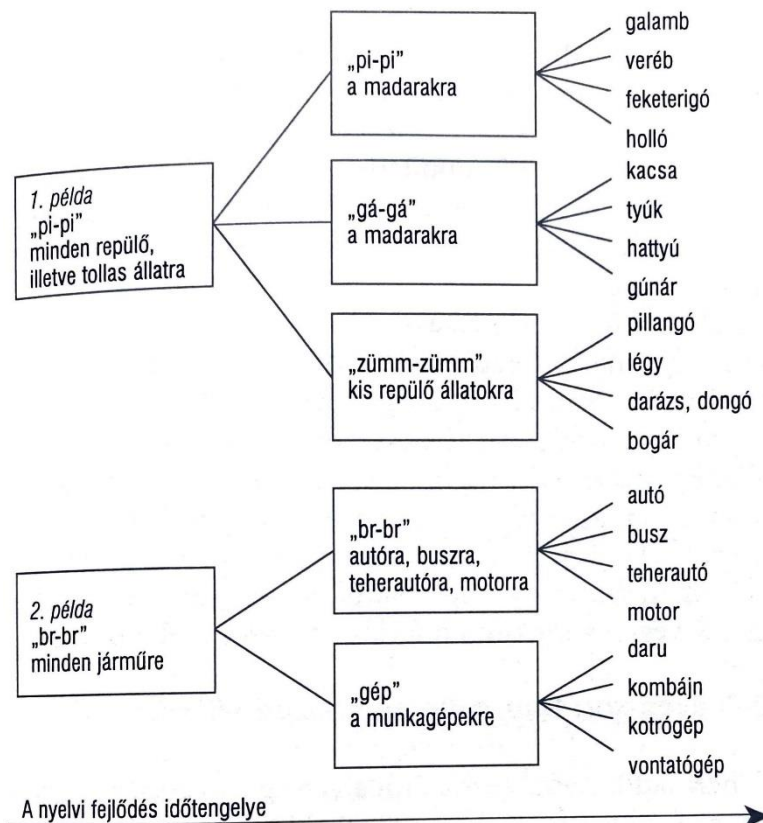
2.1.2 Kisgyermekkor

A szómondatok megjelenését követően a következő fázis a kétszavas közlések időszaka (általában 18 hónapos kortól), amikor a gyermek egymás mellé illeszt két ismert lexémát. A nyelvelsajátítással kapcsolatos elméletek szerint a kétszavas közlések nem véletlenek, hanem szabályok irányította nyelvi képződmények (Bóna, 2017).

Az első és másfél éves korban megjelennek az első szavak, egy szavas mondatok. A beszéd megértése siettetni a gyermeknek azt a képességét, hogy aktívan válaszoljon. A gyermek passzív szókincséhez tartozik az, amikor a gyermek az arcjáték, a mimika, a megfelelő szituatív valamint nyelvi reakciók által érthetően jelzi, hogy tudja egy bizonyos szó jelentését. Az aktív szókincshez azok a szavak tartoznak, amelyeket a gyermek a nyelvi érintkezésben használ. A második év elején kezdi el az aktív szókincsét bővíteni, és bár sok szót még nem artikulál helyesen (pl. ama-alma), közvetlen környezete megérti ezek jelentéstartalmát. Ennek a fejlődési fázisnak a jellemző ismertetőjegye az egyszavas mondat, vagyis amikor a gyermek az egész mondatot egy szóval fejezi ki. Pl.: téta (séta)= Szeretnék sétálni menni; tuta (kutya)= Ugat a kutya. Ezek az egyszavas mondatok a különböző hanghordozások, hanglejtések és további kísérő gesztusok által kap értelmet. Egy szóval fejezi ki mindazt, amit mi felnőttek egy mondatban mondunk. Fontos, hogy a gyermek számára beszédünkkel jelezük, hogy megértettük őt, az ő gondolatait, ezen visszajelzés során egyidejűleg korrekt nyelvi mintát is kap a gyermek. Pl.: a gyermek érzékeli egy tehén jelenlétét, utánozza az állat hangját: „múú”, ekkor a szülő megerősíti a gyermeket: „Igen, ott van egy tehén”.

Sajátossága ennek a fejlődési szakasznak, hogy a gyermekek minden hasonló dologra egy fogalmat használnak. Így például az autó szót minden olyan járműre használják, aminek négy kereke van. Ezzel jelölnek több járművet is, pl. : a villamost, darut, kamiont is. Az 1. számú ábra ezt két példán keresztül is jól szemlélteti, valamint bemutatja azt is, hogyan különbözteti meg a gyermek egyre inkább a tárgycsoportokat a beszédfejlődés folyamán. A gyermekek olyan fogalomkörben, amely jobban érdekli őket, különösen nagy és differenciált szókincscsel rendelkeznek, pl. állatok, hangszerek stb.

A gyermek egyre inkább felismeri, hogy a környezetében minden tárgynak külön neve van. A beszéd megértése már annyira fejletté válik, hogy a gyermek rövidebb utasításokat is képes értelmezni, megért olyan mondatokat, mint például: „Hozd ide a cipődet!” anélkül, hogy kísérő gesztus szükséges lenne. A 12-18 hónapos gyermek átlagosan körülbelül 25 szót birtokol (Richter-Walburga etc., 1997).

1. ábra

A szókincs differenciálódása 2 példa alapján
(Richter-Walburga etc., 1997).

Másfél és két éves kor között jelennek meg a két- és háromszavas mondatok, valamint az első kérdések.

A gyermek világról szerzett tapasztalatainak fejlődése során egyidejűleg bővül és fejlődik beszéde is. A gyermek kétszavas mondatokban kezd el beszélni, mint például: „autó enyém”, vagy „ott cica”. Itt már érthetőbb a gyermek mondanivalója, tudjuk mi foglalkoztatja. A fejlődés folyamán az egyre bővülő mondathosszúsággal javul a nyelvi kifejezőkészség, a javuló kiejtéssel fejlődik az érthetőség úgy, hogy a gyermek idővel érthetőbben ki tudja fejezni, mit szeretne.

Ebben a fejlődési szakaszban jelennek meg az első kérdések is, a gyermek egyre többet foglalkozik környezetével és kérdez rá arra, a környezetében látott dolgok neveire. „Mi az?” gyakran teszi fel ugyanazt a kérdést több különböző tárgyra, dologra, hogy minél több mindent megismerjen. Általában a „ki?”, „mi?” kérdésre felelő főnevekre, különböző tárgyakra kérdez rá, amivel nemcsak tudását gazdagítja, hanem sok új szót is megtanul (Richter-Walburga etc., 1997).

Kétéves kor környékén kezdődik a távirati stílusú, vagyis telegrafikus beszéd időszaka. A beszéd telegrafikus jellegét részben a funkciósavak (mint a névelők, létige stb.) és a

szóvégződések (például jelek, ragok) részleges elhagyása adja, míg a szavak egymás utáni sorrendje azok logikai összetartozására utal (Crystal, 2003).

Körülbelül a kétéves kor környékén a gyermekek mondatjai elérhetik a három-négy szót, melyeket változatosan kombinálnak és egyre több toldalékkal egészítenek ki. A toldalékok elsajátítása általában hasonló mintázatot mutat a gyermekek között, bár időnként gyorsan egymás után következnek. Az irodalom szerint a magyar gyermekek elsődleges toldalékai a következők: -t (tárgyrag), -ba, -ban (határozórag), -é (birtokjel) és -m (birtokos személyrag) (S. Meggyes, 1971).

A második életév végén a szókincs már kb. 250 szóra tehető (Richter-Walburga etc., 1997).

A harmadik életév kezdetétől a végéig a gyermek nagyon gyors fejlődésen megy keresztül. Itt jellennek meg az összetett mondatok. Megformálatlan, többszavas mondatokban kezd el beszélni. Az eddigi két-három szóból alkotott mondatokat az új szavak segítségével továbbfejlesztik, viszont ezek a mondatok a mondat felépítése szempontjából még nagyon hibásak (Richter-Walburga etc., 1997). Jellemző, hogy eleinte csak egy tagmondatot állítanak elő, melyet egy kötőszó vezet be (például "mer evetted" - 'mert elvetted'), majd a kötőszó két tagmondatot kapcsol össze (például "nem adom, mel etölöd" - 'nem adom, mert eltöröd') (Gósy 2005). Később egyre gyakoribbá válik a kötőszavak halmozása, különösen az "és" és "akkor" mondatkezdés, melyek diskurzusjelölő funkciót is betöltenek.

Ebben a fejlődési szakaszban fontos, hogy a gyermek által összeállított hibás mondatot helyesen elismételjük, ezáltal lehetősége legyen arra, hogy a mondatfelépítést fokozatosan kijavítsa és továbbfejlessze, például: „Emmának is ecsete.”, „Igen, Emmának is van ecsete” (Richter-Walburga etc., 1997).

2.1.3 Óvodáskor

Óvodáskor alatt a 3-tól 6-7 éves korig terjedő szakaszt értjük.

Hároméves kor körül kezd megjelenni az összetett mondatok. Az összetett mondat megalkotásának első lépése, amikor a gyermek olyan egyszerű mondatokat állít egymás mellé, amelyek között szorosabb szemantikai viszony van (Albertné, 2004). Jól szemlélteti ezt a következő példamondatok: Megyünk boltba, veszünk csokit (mellérendelés), látom a tütüt, jön 'látom, hogy jön az autó' (alárendelés) (Neuberger, 2014).

Elkezdnek kiépülni a paradigmatis rendszerek. Három-négy éves korra tehető az úgynevezett verbális mámor időszaka, amikor a gyermekek beszédében az igék túlsúlya jellemző (Gósy, 1984). A gyermekek az utánzás és a szabályalkotás együttes mechanizmusa

segítségével építik fel a nyelvet. Az agglutináló nyelvekben, mint például a magyarban, a változatos toldalékok és a különböző típusú főnévi és igei szótövek megnehezítik a nyelvet elsajátító gyermek számára a szabályok felismerését. A toldaléktípusok gyakorisága is befolyásolja, hogy a gyermekeknek mennyi nehézséget okoz azok felismerése és elsajátítása (Lukács et al., 2009). A felnőtt nyelv szempontjából hibákat követ el, amikor a gyermek "majmot" helyett "majomot", "eszettem" helyett "ettem", vagy "elefántot láttam" helyett "elefánt látottam" mond. Az ilyen nyelvi hibák természetesek a nyelvi fejlődés során, és mutatják, hogy hol tart a gyermek a nyelvtan elsajátításában, milyen részeket tanult már meg, és melyek még számára ismeretlenek. A rendhagyó ragozású létige időnként "szabályos" formává változhat (például "vagyol" vagy "nem van"). A többalakú igei tövek (a felnőttek által elfogadott normák szerint) helytelen használata még az iskolás kor elején is előfordulhat (például "aludok", "jövöl") (Bóna, 2017).

A gyermek tanul a környezetétől szavakat, de olykor olyan szavakat is hall, amelyeket nem ért meg teljesen. Ilyenkor gyakran hasonló hangzású, de értelmetlennek tűnő szavakat keres helyettük, vagyis önkényes jelentést ad nekik, szóértelmezést alkalmaz, etimologizál. Például a "sütőtökleves" helyett "csütörtöklevest", vagy az "Algopyrin" helyett "alvópirint" mond (Egerszegi 2012).

A gyermeknyelvben megfigyelhető olyan produktumok, amelyek stilisztikai formákra vagy más szóalkotási módszerekre emlékeztetnek (nem szándékosan), például metafora (például "a fű a Föld haja"), megszemélyesítés (például "nyávogott az ajtó"), hasonlat (például "Mama megmérte a vérnyomásomat. Olyan alacsony volt, mint egy mókus."), ellentét (például "jókodás" a "rosszalkodás" ellentétéként, vagy "leöltöttem" jelentésben), kontamináció (például "rosszcsontkodom", "elemorzsia"), valamint a szóvégek élénkítése (például "Kimosod a kámat?" - a "kádat" helyett) (Adamikné, 2006). Ezek a szófejtések gyakran a gyermekek saját tapasztalatain vagy az adott szó konkrét jelentésén alapulnak (Albertné, 2004).

A 3–6 éves gyermekek egyre több társas helyzetben vesznek részt, ahol a párbeszéd a legtermészetesebb kommunikációs forma (legyen az társaikkal vagy felnőttekkel). A kisebb gyermekek gyakran röviden válaszolnak a hozzájuk intézett kérdésekre. Gyakori jelenség, hogy a válaszban a kérdés elemei is visszaköszönnek, például, ha az óvónő megkérdezi, hogy mi a jellemző a téltre, a gyerekek úgy válaszolnak, hogy az jellemző a téltre, hogy hideg van (Albertné, 2004).

A társalgást szabályozó tényezők megértésével is sokat fejlődnek. Képesek párbeszédet kezdeményezni, megtanulják, hogyan kell figyelmet kelteni és fenntartani a beszélgetés során. Jól tudnak válaszolni, és ha szükséges, magyarázatot adnak. Felfedezik a sikeres társalgás

társadalmi normáit, például a megszólítási formák és az udvariassági jelek helyes használatát. Képesek kezelni a kommunikációs nehézségeket, például a homályos kifejezések ismétlésével vagy magyarázatkéréssel. A kisgyermek beszélgéteinek tanulmányozása azt mutatja, hogy még az iskoláskor előtt képesek bizonyos fokú felnőttkori társalgási képességek bemutatására (Nelson–Gruendel, 1979). Hatéves korukra már birtokában vannak a párbeszéd nyelvi és társadalmi szabályainak, bár a pragmatikai szabályok tökéletes elsajátítása általában a nyelvtani szabályok megtanulása után történik.

Az 5-6 éves korban a kommunikációs aktusok főként a szituatív beszédre jellemzőek. Ez azt jelenti, hogy a gyermek mondandóját kiegészítik a szituációban rejlő, kimondatlan információk, és a nyelvi és nem-nyelvi tényezők kombinációja teszi lehetővé a megértést. Az idő múlásával kialakul a kontextusos beszéd, amikor minden szükséges információ a szövegből adódik. Azonban a szituatív beszéd továbbra is jelen van, és a felnőttek is attól függően alkalmazzák, hogy milyen a kommunikációs helyzet és milyen közös ismeretekre támaszkodnak (Albertné, 2004).

Szintén ebben az időszakban, 3,5-4 éves korban következik a második „kérdő kor”. Főként a „miért?” kérdések hangzanak el a gyerekek szájából. A foglalkozások és a közös programok során a gyermekek rengeteget kérdeznek, ugyanis szellemileg már annyira fejlettek, hogy környezetéből minél többet szeretne megérteni, olyan sokat, amilyen sokat csak lehet, logikai összefüggések iránt érdeklődik. Sok dolog veszi körül, sok minden felkelti érdeklődését.

A kérdező periódus fontos szakasz a gyermek életében, szellemi fejlődésében. Kérdései alapján megtudhatjuk, hogy gondolkodása milyen fejlődési fokon áll. A gyermekek kérdései, és az arra adott válasz képes a szülők, nevelők beszédét is fejleszteni oly módon, hogy miközben válaszolnak a gyermek által feltett kérdésre, saját maguk is komplex mondatokat alkotnak, hogy minél jobban elmagyarázzák a gyermekeknek az összefüggéseket. Ezáltal a gyermek számára is lehetővé teszi a mondatalkotás újbóli továbbfejlődését. Mivel a szülők nyelvi modellként szolgálnak, arra ösztönzik a gyermekeket, hogy mondatalkotásuk a szülőéhez hasonló legyen.

Négyévesen a nyelv megtanulása alapjaiban lezárul, a gyermek nyelvtanilag helyesen fejezi ki magát. Minden hangnak és hangkapcsolatnak birtokában van. Gondolatait, kívánságait, nézeteit másokkal is képes közölni. Mondatai egyre hosszabbak. A gyermek képessé válik arra, hogy rövid mesét, történetet megismételjen (Richter-Walburga etc., 1997).

III. Az okoseszközök használata az óvodáskorú gyermekek beszédének fejlesztésében

Az okoseszközök egyre nagyobb szerepet töltenek be életünkben. Nincs ez másképp az óvodáskorú gyermekek esetében sem. Évfolyammunkám ezen részében meghatározzuk azt, mit is értünk okoseszközök alatt, milyen pozitív és negatív hatásai lehetnek az óvodáskorúak beszédfejlődésére.

3.1 Az okoseszközök fogalma, típusai

Az okoseszközök olyan digitális eszközök, amelyek egyszerű vagy összetettebb funkciókkal könnyítik meg mindennapi tevékenységeinket. Ezek képesek csatlakozni a körülöttünk lévő hálózathoz vagy egymáshoz, így lehetővé téve a kommunikációt és az adatcserét. Amikor okoseszközökről beszélünk, akkor általában vezetékes vagy vezeték nélküli hálózatra csatlakoztatott készülékekről van szó, amik képesek egymással kommunikálva egyszerűbb vagy összetettebb folyamatokat elvégezni, mindezt pedig úgy, hogy a folyamatok nagy részéről a felhasználónak nem is kell tudomást vennie.

Az okoseszközök lehetnek kijelzős vagy kijelzős nélküli szerkezetek is, amik például az emberi hangra reagálnak.

Az okoseszközök különböző területeken és céljuknak megfelelően különféle típusokba sorolhatók. Néhány gyakori típus:

Okostelefonok: Ezek az eszközök több funkcionalitást kínálnak, mint a hagyományos telefonok, például internetböngészés, alkalmazások futtatása, érintőképernyős kezelés stb. Az okostelefonok az egyik legelterjedtebb okoseszköz, amelynek megjelenése új korszakot hozott a mobil távközlés terén. Általában olyan méretűek, hogy könnyen kezelhetők legyenek egy kézzel, ezért a képátlójuk általában nem haladja meg a 16 centimétert. Nagyobb méretű változataikat már **tableteknek** nevezzük. Ezek a készülékek általában csak a méretükben és néhány funkciójukban különböznek az okostelefonoktól.

Az okosóra: amely önállóan is képes telefonként működni, viszonylag új kiegészítője az okoseszközöknek. Az óra funkciói változatosak lehetnek: a legegyszerűbb változatok csak az időt mutatják, míg mások kiterjesztett kijelzőként is funkcionálnak, esetleg lépésszámlálást is végeznek. A legösszetettebb okosórák képesek saját SIM kártyát fogadni és egy bluetooth fejhallgató segítségével teljes értékű telefonként is működni (Bányász-Szabó-Orbók, 2019).

Ezek csak néhány példák az okoseszközökre, ezen kívül a gyerekek találkozhatnak még vetítővel is, akár a csoportszobában az óvodában, számítógéppel, lappal, VR-szemüveggel és az internettel is.

Az internet elterjedése és globális nélkülözhetlenné válása gyors és jelentős változásokat hozott magával. Az internet használata nemcsak kényelmesebbé tette számunkra számos tevékenységet, hanem bizonyos mértékig megváltoztatta személyiségünket és gondolkodásmódunkat is (Aboujaoude, 2011).

Az internet továbbá számos olyan jellemzővel bír, amely különösen vonzóvá teszi használatát, ide tartozik az anonimitás lehetősége, könnyű hozzáférhetőség, interaktivitás, a fizikai megjelenés hiánya, élvezetesség stb (Greenfield, 2011).

Ide tartozó következő fogalom a közösségi média. Mit is nevezünk közösségi médiának? Nagy Tamás (2010) szerint a közösségi média, vagy másnéven szociális média az interakció befolyásolására és a kommunikáció megkönnyítésére, a felhasználók által létrehozott tartalom. A definiálás alapján a közösségi médiára gondolhatunk úgy, mint az internet egy részecskéjére.

Közösségi oldalakhoz tartoznak a különféle blogok. Itt két nagyobb és népszerűbb közösségi médiás felületet említenék meg. Egyik legnagyobb közösségi oldal a Facebook, amely 2004-ben jött létre, azóta is töretlen a sikere. Egyszerű hozzáférni, ingyenes regisztráció után bárki számára elérhetővé válik (Bányász, 2017).

A YouTube a legismertebb és legnagyobb videómegosztó webhely, indulása 2005-re tehető. A Youtube számos lehetőséget biztosít számunkra, mint például videók kedvelése, vagy nem tetszésünk kifejezése, számunkra érdekesnek vélt csatornákra való feliratkozás. A Youtube rendkívül sokoldalú, hiszen számtalan téma közül választhatók videók. Ugyan nagy részük videóklippek, szórakoztató témájú videók és youtuberek tartalmi, azonban fellelhetők oktatási célra létrehozott videók és különböző technológiákat, mint például a virtuális valóságot bemutató csatornák (Glózer, 2016).

3.2 Okoseszközök használata az alfa-generációs gyermekek körében

Az alfa generációba tartoznak azok a gyermekek, akik 2010 után születtek. Kapcsolatuk a digitális világgal már igen korai életszakaszukban kezdődik, gyakran már az anyaméhben. Ezek a gyerekek már a magzatkorban jelen vannak a közösségi média felületein, hiszen szüleik már akkor megosztják velük kapcsolatos élményeiket, még mielőtt megszületnének. Az ultrahangképek megosztása mindennapos gyakorlat, ami csak a digitális életük kezdete. Sok

szülő létrehoz egy Facebook-profilt újszülött gyermekének, hogy megoszthassa vele kapcsolatos élményeit, vagy éppen a gyermekük saját oldalán osztja meg a szép pillanatokát, például az első versikéjét. Ezek a szülők hozzájárulnak ahhoz, hogy gyermekeik szerves részévé váljanak a digitális térnek.

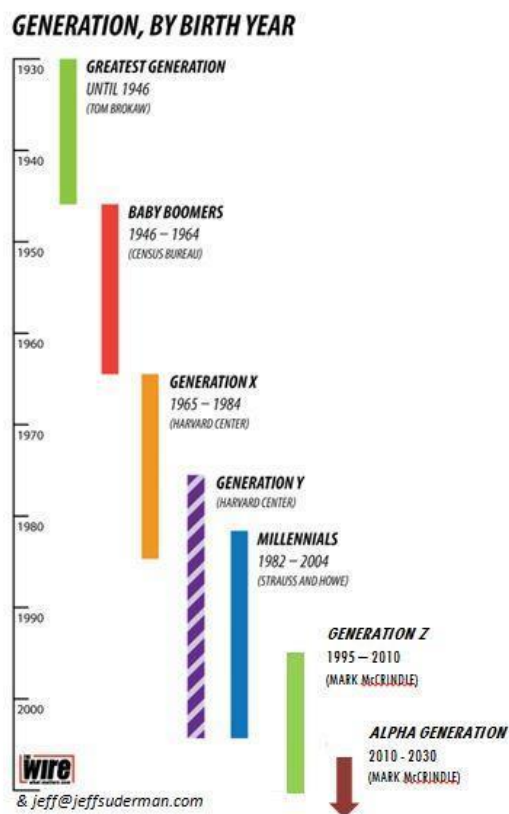
Egy európai kutatásból kiderült, hogy az óvodáskorú gyermekek 50-70%-a használ táblagépet, sőt, sokan könnyedén szörfölnek az interneten. A 0-2 éves gyermekek esetében a táblagéphasználat aránya eléri a 30%-ot, és érdekes módon, 10%-uknak első szava is a "tablet".

A gyerekek agya 0-2 éves korukban a különböző ingerek, például a mozgás, a társas kapcsolatok és az alkotói képességek fejlesztése hatására háromszorosára nő. Azonban felmerül a kérdés, hogy a digitális eszközök képesek-e pótolni ezek hiányát? Néhány kutatás szerint ez nem feltétlenül igaz, mivel a kétdimenziós eszközök nem tudják teljes mértékben helyettesíteni a valóság tapasztalatát a gyerekek számára. Ezért gyakran jobban fejlődnek és gyorsabban tanulnak, ha a dolgokat élőben tapasztalják meg (Pálinkás-Purgel, 2019).

Az alfa-generáció és az azt megelőző Z generáció (facebook-nemzedék, az ezredforduló után születtek) közös tulajdonsága, hogy nem ismerik az internet nélküli világot, többségük már nagyon fiatalon okoseszközöket használt, a YouTube és az Instagram nagyobb befolyással van rájuk, mint a televízió. A tanulási szokásaik is megváltoztak, ami ahhoz vezet, hogy új tanítási módszerekre van szükség, a multitasking már alapvető képesség náluk. a tanításnak is dinamikusnak és interaktívnak kell lennie, hogy hatékonyan tudják őket motiválni és foglalkoztatni (Nagy-Kölcsey, 2016).

3.3 Pozitív hatások az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére

A média, a különféle okoseszközök az életünk részei. Egészen korán, már óvodáskorban megjelenik. A kulcs ezek megfelelő használata. A gyerekek különösen érzékenyek és

2. ábra
Generációk, születési év szerint
(Sudermann, 2016)

sebezhetőek lehetnek a média üzeneteivel szemben, mivel képességeik és élettapasztalatuk még fejletlenek, és nem rendelkeznek kellő tapasztalattal vagy érzelmi érettséggel az információk megfelelő értékeléséhez és szelektálásához. Ezért kiemelten fontos, hogy a szülők és a gondozók figyeljenek arra, hogy milyen média tartalmakhoz engedik hozzáférni a gyerekeket, és segítsenek nekik megérteni és feldolgozni az általuk látott vagy hallott üzeneteket. Az együttműködés és a párbeszéd fontos az ilyen jellegű kérdésekben, valamint az, hogy a gyerekek számára biztonságos környezetet teremtsenek a médiafogyasztás során. Fontos, hogy kialakuljon a médiatudatosság (Molnár, 2019)

A különféle okoseszközök megismertetése rendkívül fontos. Az informatikai alapismeretek napjainkban már az általános műveltség részévé váltak, ami a jövőben még inkább követelmény lesz a felnövő generációnak. Másrészt a ma óvodásai bátran nyúlnak ezekhez az eszközökhöz, mert életkori sajátosságuknak megfelelően nagy kíváncsiságuknál és érdeklődésüknél fogva gyorsan sajátítanak el ismereteket. Ezt a kíváncsiságot és érdeklődést helyesen kihasználva kell megalapozni a gyermekek számára az információ szűrését, befogadását (Molnár, 2019).

A számítógép korai megismerésére számos lehetőség adott. Ezek közül az egyik a készségfejlesztő játékok bevezetése, amelyeknél kiemelten fontos a megfelelő életkor kiválasztása. Fontos az öncélú, agresszív vagy fejlődés szempontjából értéktelen szoftverek kiszűrése, és hangsúlyozni kell, hogy a számítógépet használati eszközként kell kezelni. Ez a megközelítés nagy jelentőséggel bír a gyermekek digitális környezetbe való bevezetése során (Antalóczy - Pöröcz - Vaskuti, 2012).

A gyermekek televízió nézésével kapcsolatban rendkívül nagy szerepük van a szülőknek, akik egyrészt irányítják, kontrollálják a televízió használatot, azzal, hogy bizonyos műsorok megtekintését engedélyezik, vagy nem a gyermekeknek. Másrészt nagy szerepük van a látott műsorok feldolgozásában is, azzal, ha a látottakat a gyermek a szülővel megbeszélheti. Ez azért is nagyon fontos, mert a kisgyermekek még nehezen érthetik meg, vagy félreérthetik a televízióban látottakat, hallottakat. A feldolgozatlan élmények, a meg nem értett jelenetek, cselekmények a gyermek számára káros hatásúak lehetnek. A médiaértésnek tehát a leghatásosabb módja az, ha a gyermek a szülővel együtt nézi a műsorokat. Ehhez szükséges, hogy médiahasználati stratégiával rendelkezzenek a szülők, aminek elengedhetetlen része a szülői tájékozódás és tájékoztatás. Továbbá e stratégiának része az, hogy a gyermekek fokozatosan legyenek hozzászoktatva az önálló, tudatos informálódáshoz, szórakozáshoz. A különböző műsorokban látottak megbeszélése elősegítheti azt is, hogy a gyerekek koncentrációja, aktivitása növekedjen, és fejlődjen a kritikai érzékük, ezzel pedig tudatosabb

nézővé váljanak. A televízióban látottak feldolgozásának legfőbb módja a gyermek számára az, ha eljátssza, amit látott. Megfigyelhető, hogy a gyermekek olyan elemeket jelenítenek meg játékaikban, amelyeket egyértelműen valamilyen televíziós műsorból vagy filmből merítettek. A gyermekek játékának egyik motivációját az jelenti, hogy az új ismereteket megjelenítsék a játéktevékenységükben. Itt kell megemlítenünk azt a tényt, hogy bizonyos műsorok közvetíthetnek értékes ismereteket, de egyre gyakoribbak a negatív töltetű, erőszakos mintát közvetítő tartalmak. A gond az ilyen jellegű tartalmakkal az, hogy szorongást és félelmet keltenek a gyerekekben. Az agresszió mindenképpen félelmet, feszültséget kelt, és megismétlése a játékban ezt a feszültséget újratерemti, sőt a játék folyamán esetleg még fokozza is, majd befejeztével feszültségcsökkenést eredményez (Molnár, 2019).

Ebben az értelemben a televízió, mint okoseszköz képes pozitívan befolyásolni a gyermek beszédfejlődését, ugyanis a szülővel való kommunikáció során fejlődik beszéde, szókinccse, kérdéseire válaszokat kaphat.

Másik pozitív hatás, a már fentebb említett YouTube tudatos használata. A különféle idegen nyelvű mesék képesek fejleszteni a gyerekek idegen nyelv ismeretét. A gyermek képes összekapcsolni a látottakat a beszédhanggal, egy-egy szó, kifejezés megragadhat, feltéve, ha az gyakran ismétlődik, többször hallják a gyerekek. Itt is, mint mindig okoseszköz használatánál kiemelten fontos, hogy a szülő felügyelje, mit néz gyermeket, gyermeke milyen tartalmaknak van kitéve. Fontos, hogy az barátságos, fejlesztőhatású legyen, amely megfelelő életkori és érzelmi szintjének egyaránt.

3.4 Negatív hatások az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére

A média és a játéktevékenység összefüggéseit kutató szakemberek egyetértenek abban, hogy kisgyermekeknél kiemelten fontos óvatossággal kezelni a számítógép használatát. Nem szabad engedni, hogy a számítógép fő eszközévé váljon a gyerekeknek, legyen szó szórakozásról vagy tanulásról, és mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy nem helyettesítheti a hagyományos játékokat. A számítógép elsősorban az ismeretek átadására és a kommunikációra kell hogy szolgáljon, és nem pusztán szórakoztatásra. Különösen veszélyes lehet, ha az óvodáskorú gyermeket egyedül hagyjuk ezekkel az okoseszközökkel, mindennemű felügyelet nélkül. Számatalan tovakodó és zavaró reklám ugorhat fel a képernyőn, különféle hirdetések, amik legkevésbe sem a gyermek szeme elé valók. Ezek különféle ingereket válthatnak ki a gyermekekből, akár meg is ijeszthetik a hirtelen felvillanó képek. Ugyanez vonatkozik a hanghatásokra is (Molnár, 2019).

Egy másik gyakran említett területe a médiának az a televízió. A túlzott tévézés nemcsak pszichológiai változásokat okozhat a gyerekekben, hanem fizikai hatásokat is kiválthat. Az intenzív tévézés általában csökkenti a mozgást, növeli az édességfogyasztást, és gyengíti a gyermek állóképességét, különösen az elhízásra hajlamos gyermekeknél. Emellett ezek a gyerekek nehezebben építenek ki társas kapcsolatokat, inkább a televíziót preferálják a közös játékok és beszélgetések helyett (Kósa-Vajda, 1998).

További egészségügyi kockázatok is felléphetnek, úgymint kognitív fejlődést érintő káros hatások, valamint érzelmi, szociális káros hatások. Ezen felül gyakori probléma az alváshiány, valamint a gyermekek mozgásfejlődését érintő probléma, ugyanis a rengeteg ingerrel való találkozást nem mozgás közben dolgozzák fel, hanem mozgásszegény életmódot folytatnak a különböző okoseszközök használata közben (G. Molnár. –Szőke-Milente, 2018).

Az óvodáskorú gyermekek televízió-használatával való foglalkozás azért is fontos, mert a gyermekek (főleg kisebb korban) még nehezen tudják megkülönböztetni a televízióban látott elemeket a valóság elemeitől. 2-3 éves kor körül a gyerekek még úgy gondolják, hogy amit a televízióban látnak az mind a valóság. Majd csak később, 5 éves kor körül kezd kialakulni az a felismerés, hogy amit a televízióban látnak, az nem mind valóság. Vannak valóságos elemek, és nem valóságos elemek is egyaránt. Ezek a televízióban látott elemek megjelennek a gyermek játékában is, ugyanis így dolgozzák fel a látottakat (Buckingham, 2005).

A csecsemőkorban túlzott tévézés jelentősen befolyásolhatja a kognitív fejlődést, ami később figyelem- és kogníciós zavarokhoz vezethet. Ez a túlzott stimuláció következménye. Az érzelmi és szociális hatások közül az agresszió említendő először. A képernyőn átadott erőszak hatása változó, függ az életkortól, nemtől, társadalmi osztálytól és családi környezettől. Az utánozó magatartás erős hatással bír, különösen, ha az elkövető vonzó modell, és ha az agresszió indokolt vagy minimális büntetéssel jár az áldozat számára (G. Molnár–Szőke-Milente, 2018).

A különféle okoseszközök gyakori használata során kialakulhat az addikció, vagyis függőség. A függőséghez vezető út rövid, szinte észrevehetetlen, ugyanis míg eleinte akkor nyúlunk okoseszközeinkhez, amikor feltétlen szükséges, valóban muszáj, egy idő után már akarva-akaratlanul is használjuk azokat. A pozitív impulzus, valamint a stresszlevezetés is segíti a rossz szokás kialakulását. A különböző függőségekhez hasonlóan, az okoseszköz megvonása során is megjelenhetnek az elvonási tünetekhez hasonló érzések. Könnyen kialakulhatnak a szorongás jelei akkor, ha ezt a tevékenységet valami gátolja, valamint az ebből adódó feszültséget a szűkebb környezetére vetítheti ki, lehet ez a család is, ami konfliktusokat szülhet (Berta-Csabai, 2014).

IV. Az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermek kommunikációs képességére

Kutatásomban az okoseszközök hatását vizsgáltam az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére. Úgy gondolom, ez igen aktuális téma, mivel az okoseszközök (okostelefon, táblagép, televízió, laptop, számítógép, okosóra stb.) már szinte elengedhetetlen részei életünknek, a gyerekek is egyre fiatalabb korban találkoznak vele, sőt, már egészen óvodás korban is.

Az óvodáskor egy igen szenzitív periódus, éppen ezért is tartom fontosnak ezt a témát. Továbbá az általam elvégzett kutatás hasznos lehet későbbi pedagógiai munkámban, valamint hasznos lehet szülők és más pedagógusok számára is egyaránt.

4.1 A kutatás célja és hipotézise

A kutatásom célja az volt, hogy minél pontosabb ismeretet szerezzek arról, mennyire van jelen az okoseszközök használata az óvodáskorú gyermekek körében, mennyi idősen kerültek kapcsolatba vele, valamint mire használják az óvodáskorú gyermekek az okoseszközöket. Célom volt továbbá az is, hogy megtudjam, miként vélekednek a szülők az okoseszközökről, azok használatáról, valamint mit gondolnak arról, hogy az óvodáskorúak különféle okoseszközöket használnak. Véleményük szerint hogyan befolyásolja az okoseszközhasználat az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődését, hogyan látják ezt a jövőre nézve.

Korábban már végeztem egy ehhez hasonló kutatást, amelyben az óvodapedagógusokat kérdeztem arról, milyen véleménnyel vannak a különféle okoseszközökről, azok hatásairól a gyermek kommunikációs készségeit tekintve, valamint, hogy ők maguk használják-e munkájuk során, és ha igen, akkor hogyan, mire és milyen mértékben. A kutatásban megkérdeztem a szülőket is, ők milyen véleménnyel vannak az okoseszközökről, mit gondolnak, a jövőben milyen hatással lesz a gyermekeik kommunikációjára, önkifejezésére.

Jelenlegi kutatásomban viszont mindenképp szerettem volna a gyerekeket is bevonni, lehetőséget adva arra, hogy maguk osszák meg azt, mire és mennyit használják az okoseszközöket.

Kutatásom megkezdése előtt 3 hipotézist állítottam fel. Ezek a következők:

H1. Az okoseszköz használat igen gyakori az óvodáskorúak életében.

H2. Az óvodáskorúak leginkább mesét néznek az eszközökön vagy játszanak rajta.

H3. A szülők inkább pozitív véleménnyel lesznek a különféle okoseszközökről, véleményük szerint pozitív hatással van gyermekük beszédfejlődésére az okoseszköz használat.

4.2 A kutatás menete

Kutatásom során az óvodai gyakorlatom alatt tartottam egy foglalkozást a Zápszonyi Fecske óvoda nagycsoportos gyerekeivel. A foglalkozás témája a különféle okoseszközök, azok használata volt. Előre megírt kérdésekkel készültem a foglalkozásra, de félig kötetlennek hagytam, ugyanis szerettem volna, ha a gyerekek válasza, valamint az egész téma spontán lesz. Igyekeztem nem befolyásolni a gyerekeket, meghallgatni a válaszukat. Minden gyereknek volt lehetősége megosztani gondolatait, populáris téma volt, szívesen beszéltek róla az óvodások. A foglalkozás terve, valamint a feltett kérdések listája megtalálható a szakdolgozatom mellékletében.

Továbbá klinikai interjút is készítettem a gyerekekkel. Ehhez előzetesen engedély kértem az óvoda vezetőnőjétől. 10 nagycsoportos válaszát rögzítettem, természetesen anonim módon. A klinikai interjú egyénileg valósult meg, nem közös foglalkozás keretén belül. Feltettem a kérdéseket a gyerekeknek, igyekezve minél kisebb mértékben befolyásolva a válaszukat. A klinikai interjú során feltett kérdések, valamint a vezetőnő beleegyező nyilatkozata megtalálható a szakdolgozatom mellékletében.

Végül a gyerekek szüleivel is készítettem klinikai interjút. Feltettem a kérdéseimet, majd rögzítettem a válaszokat. Itt is törekedve az anonimitásra. A szülőkkel végzett klinikai interjú kérdéseinek listája megtalálható a szakdolgozatom mellékletében.

4.3 A kutatás eredményeinek feldolgozása

A következőkben ismertetem az eredményeket. Először bemutatom az óvodai foglalkozás keretein belül elhangzott válaszokat (kérdéssel együtt), majd a gyerekekkel végzett klinikai interjú válaszait, végül a szülőkkel végzett klinikai interjú válaszait.

Az eredmények ismertetése után összehasonlítom a gyerekek által megadott válaszokat a szüleik által megadott válaszokkal. Ezután megnézzük, mennyire egyeztek, esetleg tértek el a válaszok.

4.3.1 Az óvodai foglalkozásterv során feltett kérdésekre érkezett válaszok

Az őszi egyéni pedagógia gyakorlatom alatt a Zápszonyi Fecske Bölcsőde-Óvodában egy foglalkozás keretein belül megbeszéltük a gyerekekkel mit azok az okoseszközök, milyen okoseszközöket ismernek, használják-e, ha igen, akkor mire, egyedül használják-e vagy

felügyelet mellett, milyen érzéseket vált ki belőlük az eszközhasználat, vagy az eszközöknek a nem használata, mit szeretnek rajta csinálni, mit tennének akkor, ha egy napig nem lennének okoseszközök.

A következőkben részletesen ismertetem a kérdéseket, a gyerekek válaszát, és az eredményeket.

1. „*Tudjátok, mi az az okostelefon vagy tablet?*”

- Igen!

- Nekem van!

- Szoktam telefont! (használni)

- Nekem anyukám nem engedi, csak a tévét.

- Óvó néni, tudod, hogy nekem milyen telefonom van? Ilyen érintős.

- Laptopot. (szokott használni)

- Én tabletezni szoktam.

A válaszokból az derült ki, hogy minden gyerek ismeri ezeket az okoseszközöket, aktívan szokták is használni, ki inkább az okostelefont, ki a tabletet, laptopot, tévét. Már az első kérdés alkalmával az is kiderült, hogy a gyerekek mit szoktak használni, nem csak az, hogy ismerik-e ezeket az okoseszközöket. A gyerekek számára ismerős téma amiről beszéltünk, minden gyerek azonnal be tudott kapcsolódni, meg tudta osztani saját tapasztalatát az eszközhasználattal kapcsolatban.

2. „*Ti szoktatok használni ilyet? Melyiket szereted jobban: a telefont, a tabletet vagy a számítógépet?*”

- A laptopot!

- Telefont!

- Én a telefont!

- Telefont!

Telefont!

- Én is a telefont.

- A laptopot!

- Én a tévét, mert azon jobban látni. Sokkal nagyobb, mint a telefon meg a tablet, ugyi óvó néni? A tévé sokkal de sokkal nagyobb, mint a telefon meg a tablet.

- Tabletet!

- Én csak tévét szoktam nézni, nekem anyukám csak azt engedi.

- Én laptopozni szoktam, amikor valami fontos, és megnézni, amikor valaki hív.

- Én kockásat szoktam rajta játszani. (a telefonon)

- Én babásat! (a telefonon)
- Én mesét nézek rajta! (a telefonon)
- Mesét engedi, meg játszani, de a telefonomon semmit nem enged. (a gyerek anyukája)
- Én játszani szoktam a telefonomon.

A válaszból kiderült, hogy minden gyerek használja ezeket az okoseszközöket, a legtöbben okostelefont használnak, de gyakori a tablet és laptophasználat is.

3. *„Szerintetek miért jók ezek az eszközök? Mi az, amit szerettek csinálni rajta?”*

- Játszani!
 - Mesét nézni!
 - Anya mindig ideadja nekem, és mindig játszok vele, a kockával.
 - Én csak tévét szoktam nézni, mesét szoktam nézni, mert játszani azon nem lehet, mert messzebb van, mint a telefon.
 - Én is szoktam játszani! Építeni olyat kockákból.
 - Én a tabletet olyanra szoktam használni, néha mindig játszok egy kicsit, de anya töltött le új játékot rá.
 - Én a számítógépen is szoktam játszani.
 - Anya nekem vett egy új játékot rá! (a telefonra)
 - Nekem anya vett egy új számítógépet, mert a régi, valahol egy gomb ki volt esve. És kidobtuk!
- A legtöbb válasz a játéokra érkezett, vagyis a gyerekek inkább játszani szoktak ezeken az okoseszközökön (főleg a telefonon), de a mesenézés is gyakori, akár telefonon, laptopon, tévén.

4. *„Ha használhatod, általában mit szoktál rajta nézni vagy játszani?”*

- Mesét!
- Babásat játszok raja. (a telefonon)
- Én kockásat!
- Én mesét szoktam nézni rajta! (a tableten)
- Én szörnyeset játszok rajta! (a telefonon)
- Én telefonálni szoktam vele.
- Én öltöztetőset játszok!
- Én Tom És Jerry-t nézek rajta!
- Én építőset játszok meg lövöldözőset! (a tableten)
- Én autósat! Versenyzőst! Need for Speed-det!
- Én Minecraft-tot meg Roblox-szot!

A válaszok alapján, a legtöbb gyerek játszani szokott az okoseszközön, a lányok babásat, öltöztetős játékokat, a fiúk inkább szörnyeset vagy építőset, autóversenyzős játékokat játszanak. A mesenézés is népszerű válasz volt, a játék után a leggyakoribb.

Néhány játékok és mesét konkrétan meg is neveztek, például.: Minecraft, Roblox, Need for Speed, Tom és Jerry.

5. *„Szoktál egyedül használni vagy inkább valakivel együtt, például anyával vagy apával?”*

- Én anyával!
- Én anyával, apával vagy a testvéremmel!
- Én magam
- Én egyedül
- Én mamával meg papával!
- Amikor anya nem engedi... anya épp most tett fel tölteni!
- Én játszani szoktam csak. Van ott mellettem valaki, amikor játszok. Az anyukám vagy az apukám. Vagy ketten is lehet a focit is játszani.
- Én szoktam játszani anyával!
- Én szoktam nézni mesét, ott van mellettem a testvérem.
- Én tévét nézek! Én szoktam tévét nézni és játszani! Magamba!
- Anyával!
- Együtt!
- Anyával és apával.
- Néha szoktak mellettem lenni, apa.
- Én apa mellett.

A legtöbb válasz szerint, a gyerekek az okoseszköz-használat során az anyukával vannak, ezt követte az apukával töltött idő, de gyakori volt az is, hogy az óvodáskor gyermek a testvérével használja az eszközt, vagy nagyszülőkkel, vagy egyedül.

6. *„Mennyi ideig szoktál vele játszani? Szerinted ez sok vagy kevés idő?”*

- Én estig!
- Én este már mondtam anyának, hogy töltsse fel.
- Én reggelig!
- Én este.
- Én délelőttig!
- Én is!
- Én sokat!
- Én keveset

- Keveset

- Sokat

A gyerekek válaszából azt derült ki, hogy inkább este szokták használni a különféle okoseszközöket. Bár a kérdés nem pont erre irányult.

7. *„Mi a kedvenc játékod vagy videód, amit megnézel?”*

- Mese!

- Én mesét nézni szoktam. Mickey egeret!

- Én játszok a telefonon

- Babázok rajta.

- Én autóversenyzőset szoktam játszani rajta. (a telefonon)

- Én is!

- Én inkább mesét nézek, amíg anya engedi

- Én a Tom és Jerry-t szeretem! Az a kedvencem

- Én Mását! (Mása és a medve)

A gyerekek egyformán szeretnek játszani és mesét nézni az okoseszközökön, minden gyerek más játékkal játszik szívesen, és mindenkinek más a kedvenc meséje.

8. *„Szerinted mi történne, ha egy napig nem használhatnánk ezeket az eszközöket? Mivel játszanál helyette?”*

- Akkor semmit se tudnánk! Csak főzni, aludni, takarítani.

- TikTokozni.

- Unatkoznánk!

- UNO-znánk!

- Kártyáznánk

- Semmit

- Ha nem lenne, elővenném azt az átalakulós kocsim és azzal játszanék. És az felmegy a padra.

- És ha elmegy a villany?

- Játszanék.

- Kifestőznék.

- Rajzolnék.

- Én LEGO-znék

- Én építenék egy várat!

- Én akkor elővenném a sok kisautóimat és játszanék.

- Én vennék egy telefont

A gyerekek válaszából azt derült ki, ha nem lennének ezek az okoseszközök akár csak egy napig, valami mással játszanának helyette. Például kisautóval, kártyával, kifestővel, lego-val, építőkockával.

9. „Tudsz valamit, amit az okoseszközök segítségével tanultál meg?”

- Mindent!
- Igen!
- Igen!
- Óvó néni, nekem nem lehet telefonozni
- Számolni!
- Én tanultam írásokat
- Én játszani szoktam
- Legósat
- Én majd az iskolába
- Nekem nincsen semmilyen tanító játékom. Csak a Minecraft van.
- Szoktam kifestőzni a tableten!
- Én szoktam a tableten ilyen színezőket!
- Én focisat!
- Én számolni tanultam.
- Én összeadni!
- Én angolul! Meséből.

A gyerekek inkább játszanak az okoseszközökön, nem tanulásra használják. Bár szoktak építő, konstruáló játékkal játszani a telefonon, tableten, valamint különféle színezőjátékokkal, a legtöbb játék nem konkrétan fejlesztésre irányul és nem is azért játszanak vele. Az idegen nyelvű mesékből (angol, ukrán) viszont új szavakat, kifejezéseket ismernek meg.

10. „Mit gondolsz, kell-e valamilyen szabály, amikor telefont vagy tabletet használunk?”

- Nem!
- Igen!
- Olyat, hogy nem szabad azt csinálni, hogy közelről telefonozunk, mert akkor megvakulunk és nem fogunk látni.
- Csak anya mellett tabletezhetek.
- Nem szabad sokat használni.
- Nem szabad ijesztőt nézni!
- Nem szabad ijesztőt nézni!
- És nem szabad horrorfilmet nézni!

- És tudod mit nem szabad még nézni? Zombist meg csontvázast meg szörnyest.
- Én nézni szoktam szörnyest.
- Nem szabad játszani zombist.
- Nem használhatom sokáig.
- Én csak ovi után nézem.
- Anya nem engedi, hogy közelről nézzem a tévét, vagy a gépet, vagy a telefont.
- Én csak akkor telefonozhatok ha van mellettem valaki.

A válaszok alapján a gyerekek nagy része tudja és egyetért azzal, hogy vannak szabályok az okoseszköz használat során. Nem szabad sokáig használni az okoseszközt, nem szabad sokat használni az okoseszközt, nem szabad ijesztő dolgokat, meséket, filmeket nézni rajta, ijesztő játékokkal játszani, valamint felügyelet mellett érdemes használni ezeket.

4.3.2 A gyerekekkel készített klinikai interjú során feltett kérdésekre adott válaszok

A gyakorlatom alatt klinikai interjút is készítettem a gyerekekkel. Bár egy foglalkozásterv keretein belül már nagyvonalakban megbeszéltük az okoseszköz használatot, mindenképp szerettem volna egyéni interjúkat is. A klinikai interjú előnye a közös foglalkozással szemben, hogy konkrétan az adott gyerekre tudtam figyelni, az ő válaszát hallgattam meg. A gyerekek aktívabban válaszoltak egyénileg, mint foglalkozás során, együttműködőbbek és nyitottabbak voltak. A válaszokat könnyebben tudtam rögzíteni, könnyebb volt vezetni az interjút, több idő állt rendelkezésre az óvodásoknak a válaszadásra, ezáltal jobban ki tudták fejteni gondolataikat. A továbbiakban ismertetem a kérdéseket „K”, valamint a gyerekek válaszait „V”. 10 gyerekekkel készítettem klinikai interjút, ennek megfelelően 10 válasz olvasható minden kérdésnél.

1. K: „Szoktál otthon használni telefont vagy tabletet? Emlékszel, mikor használtad legutóbb?”

V1: Tabletet szoktam használni. Amikor még volt. Csak már nincs, mert el van romolva. Eltört a tablet. Addig használtam, amíg volt. Sokat.

V2: Szoktam, de nem annyira szoktam használni, mert hamar le szokott merülni a telefon és azért most mindig nagyon utálom, de anya szokta nagyon-nagyon sokat feltölteni, mert mindig hamar lemerül, és olyankor egy kicsit tovább tart.

V3: Tabletet. Egyszer letöltötte nekem anya egy csomó játékot, és sokat szoktam néha egy kicsit játszani.

V4: Igen, tabletet, meg telefont.

V5: Szoktam, de csak akkor, amikor anya megengedi.

V6: Tévét szoktam nézni csak.

V7: Szoktam telefont is meg tabletet is.

V8: Laptopot szoktam használni, azon szoktam játszani, nem telefont.

V9: Csak telefont szoktam használni, azon nézek mesét reggel amikor jövünk az oviba.

V10: Tabletezni szoktam, játszani szoktam rajta.

2. K: „Mit szoktál csinálni, amikor a tabletet vagy telefont használod?”

V1: Játszottam. Barbisat. Öltöztetőt.

V2: Amikor papa még itthon volt nálunk, már Magyarországon laknak, mindig felhívom őket és mindig lemerül. Ma nem használtam, mamánál vittem el, mert mamánál aludtam, mama nem engedte, mert azt mondta, hogy gyorsan 8 órára menjünk az óvodába, majd délután, ha anya fog értem jönni és akkor azt mondta, majd akkor utána nézhetem.

V3: Sokat játszok rajta, meg mesét nézek. Szoktam nézni dínós mesét, amikor hallgatom, amikor építkezek. Szoktam én nehezet is játszani. Az az olyan, hogy nehéz kihajtani és nem lehet tovább menni.

V4: Játsszok.

V5: Játsszok rajta, vagy videókat nézek, vagy mesét nézek, vagy zombisat játszok, vagy autósat is szoktam.

V6: Nem szoktam használni, tévéen szoktam mesét nézni óvoda után.

V7: Játsszok vagy mesét nézek rajta, vagy videókat nézek.

V8: Laptopon van sok mese azt nézem vagy játszok vagy felfedezőset játszok rajta.

V9: Mesét nézek rajta.

V10: Játsszani szoktam a tableten, babásat, meg fogorvososat, Elzának meg kell csinálni a fogát.

3. K: „Amikor a tableten játszol vagy videókat nézel, hogy érzed magad közben? Boldog vagy, izgatott, esetleg valami más?”

V1: Jól.

V2: Akkor én úgy érzem magam, hogy mama szokta mondani, hogy csak mesét nézhetek, vagy ha kávéfőző, akkor mindig elkezdek játszani, és utána meghallja azt a dübörgést, akkor bejön, hallja, hogy telefonozok, és ezért.

V3: Jól. Szeretem a tabletet.

V4: Jól.

V5: Jól. Szeretek a telefonon mesét nézni.

V6: Boldog vagyok amikor nézem a mesét a tévében este.

V7: Boldog vagyok, mert amikor játszok akkor boldog vagyok, és akkor jó, meg amikor mesét nézek.

V8: Jól, szeretem nézni a mesét a laptopon is, meg a gépen is. Meg amikor játszok, akkor is jól érzem magam.

V9: Jól.

V10: Jól, szeretek játszani a tableten, meg gyógyítani is.

4. K: „Ha választhatnál, hogy telefont használj vagy valami más játékkal játssz, melyiket választanád?”

V1: Én a telefont meg a tabletet. Azok a legjobbak. Van rajta sok játék.

V2: Hát akkor, ha itthon lenne a tabletet és telefon meg nem lenne, akkor a tabletet. Ha játék is lehet csak és nem annyira szeretem a játékokat, mert az nem úgy látni, hogy mi van rajta, meg hogy mit nézzünk.. csak úgy lehet nézni, hogy ugyanaz van rajta, és az unalmas nekem.

V3: A puzzle-t választanám.

V4: Valami másat. Autót.

V5: Telefont vagy tabletet. De lehet inkább autóval játszani.

V6: Inkább babáznék, öltöztetném a babát. Adnék rá olyan ruhát, mint ami itt is van az óvodában, meg szoknyát.

V7: Telefont, de kirakóst is szeretem, meg a legót.

V8: A laptopot választanám, mert azon van sok játék meg mese, több, mint a gépen.

V9: Valami más játékkal játszani, én a telefonon mesét szoktam nézni, inkább játszani mással, ami itt is van az óvodában.

V10: A telefont, vagy itt az orvosos készletet ami van az óvodában, azzal szeretek játszani.

5. K: „Van olyan, amikor nem szabad telefont vagy tabletet használni? Mit szoktál csinálni akkor?”

V1: Volt, amikor még én..., akkor nem szabadott amikor a tesóm tanult, akkor nem használhattam. Olyankor tévét néztem. Mesét néztem.

V2: Igen, amikor mama nem engedi, akkor játszok mással, ami van nála, mamánál, más játék, mondjuk kirakós és akkor azzal szoktam játszani.

V3: Van. Amikor le van merülve, akkor nem szabad használni. Építőkockázni szoktam olyankor.

V4: Szabad. De le szoktam tenni valamikor.

V5: Van, akkor másat szoktam játszani. Vagy autózok vagy kirakószok.

V6: Nincs.

V7: Van, amikor anya vagy apa nem engedi, mert sokat játszok rajta, olyankor elveszik és akkor játszok mással.

V8: Van, már este, lefekvés előtt már nem szabad használni se a gépet, se a laptopot.

V9: Igen, akkor játszok a kockákkal, amivel építeni szoktam, vagy garázst a kisautónak, vagy házat vagy palotát.

V10: Semmit. Akkor unatkozok.

6. K: „Emlékszel olyan alkalomra, amikor szomorú voltál, mert nem tudtad használni a telefont vagy tabletet? Mi történt akkor?”

V1: Nem

V2: Volt olyan, hogy amikor papa minket felhívt Magyarországról, elvitte a tabletet, mert háború van és azon beszélünk. Mindig le szokott merülni a telefon vagy mama nem engedi és ezért szomorú vagyok.

V3: Olyan nem volt. Akkor semmi nem volt, csak építőkockáztam és játszottam.

V4: Nem.

V5: Nem. Ha anya nem adja ide a telefont, akkor mással játszok.

V6: Nem.

V7: Igen, amikor anya vagy apa elveszi mert sokat játszok, akkor szomorú vagyok, mert nem játszhatok a telefonon vagy a tableten.

V8: Igen.

V9: Nem, mert akkor is játszok a játékaimmel.

V10: Igen, mert nem tudtam játszani a telefonon, és akkor szomorú voltam.

7. K: „Van kedvenc meséd vagy játszod a tableten? Mesélnél róla egy kicsit?”

V1: Van. A Mancsörjárat. Meg a Tom és Jerry-t is szeretem.

V2: Videókat nézek. Telefonon, mert mamának le van merülve a tablete. Játaszásokat nézek, amin tortákat csinálnak, meg varászatokat, kezében van a rózsza és eltűnteti. Meg meséket, amikor mama lássa és hagyja hogy olyan ijesztőket nézek, akkor rám szól, hogy most már csak mesét nézhetsz.

V3: Nekem az a kedvenc játékom, amikor kint vagyok és biciklizek. A tableten meg a vonatos. Az olyan, hogy van egy olyan, és amikor rá kell tenni a számokat így, és néha számolni kell.

V4: Van kedvenc játékom. A versenyzős, amikor az autók versenyeznek és nekem kell vezetni.

V5: Mesét szoktam nézni, azt szeretem, meg autóversenyzőset játszani, az a kedvencem.

V6: Bogyó és Babóca a kedvencem, azt nézem sokszor.

V7: Nincs, mindet szeretem amiket játszok, van olyan autóversenyzős, meg szörnyes, meg Minecraft is.

V8: Van, a felfelvezős játék, amikor azzal vagyok, azzal a játékkal, és ki kell jutni a szobából, és meg kell találni a kulcsot, és ki kell találni a házból.

V9: A kedvenc mesém a Mancsőrjárat, de szeretem a Spongyabobot is vagy a....Mancsőrjáratot.

V10: Van az orvosos, amikor Elzának meg kell csinálni a fogát.

8. K: „Van olyan dolog, amit a telefonon vagy tableten tanultál meg? Mesélnél róla?”

V1: Nincs.

V2: Arról is tanultam, azt nem úgy varázsolta el, hogy könnyen, nem volt semmi a kezében, én megcsináltam, és volt a kezemben. Meg számolni szoktam.

V3: Nekem nem tanított semmit.

V4: Írni.

V5: Versenyezni.

V6: Nincs.

V7: Hogy a szörnyek rosszak!

V8: Hogyan kell kijutni a házból, hogy megkeresem a kulcsot.

V9: A rozsdás rákollót, meg a herkertyűburgert hogy kell csinálni.

V10: Hogyan kell fogorvosnak lenni és gyógyítani.

9. K: „Mit csinálsz, ha elfáradsz a tabletezésben? Van, hogy abbahagyod magadtól?”

V1: Van, hogy elfáradok. Olyankor álmos vagyok. Alszik akkor. Mert anya akkor szokta mondani, hogy lefekvés, mert holnap óvoda meg iskola van.

V2: Hát amikor, hát akkor a nyakam kicsit fáj, akkor lefekszek, akkor nem használom tovább.

V3: Lefekszek és pihenek egy kicsit. Utána meg folytatom.

V4: Akkor eszek. Leteszem a telefont olyankor.

V5: Olyankor leteszem a telefont vagy a tabletet és alszok.

V6: Tabletezeni nem szoktam, csak tévét nézek. Mesét nézek rajta.

V7: Akkor anya elveszi és elküld aludni.

V8: Ha elfáradok már akkor már inkább nem játszok, hanem pihenek, vagy mással játszok, vagy kimegyek az udvarra és akkor ott játszok.

V9: Akkor megyek pihenni, lefekszek.

V10: Akkor leteszem már a telefont és csinállok másat, vagy rajzolok.

10. K: „Mi lenne, ha egy napig nem használhatnád a telefont vagy tabletet? Mit csinálnál helyette?”

V1: Tévét nézek.

V2: Akkor feküdnék, meg játszanék kint az udvaron, meg fociznék, meg játszanék.

V3: Akkor építőkockáznék.

V4: Akkor kockáznék meg autóznák.

V5: Kifestőznék.

V6: Babáznék.

V7: Sírnék.

V8: Kimennék az udvarra és ott játszanék a labdával vagy fociznék.

V9: Mesét nézték a tévén.

V10: Rajzolnék vagy kifestőznék vagy másat játszanék vagy kimennék, vagy az óvodában játszanék.

A gyerekek válaszai alapján az derült ki, hogy minden gyerek használ otthon különféle okoseszközöket, a legnépszerűbb ezek közül a telefon és a táblagép. A legkedveltebb tevékenységük az okoseszközökkel a játék, valamint a mesenézés. Az okoseszköz használat során a boldogság érzése jelenik meg. Kb. fele arányban választanák a gyerekek inkább az okoseszközöket, mint más fizikai játékot, a csoport másik fele választana inkább kirakóst, kisautót, színezőt. Minden gyermeknél volt olyan eset, amikor különböző oknál fogva nem használhattak okoseszközt, tehát korlátozások és szabályok élnek az eszközhasználat során. A gyerekek nagy része nem érzett szomorúságot amiatt, mert nem használhatta az okoseszközt, olyankor más elfoglaltságot, játékot keresett magának. A kedvenc mese és játék szinte minden gyereknél más volt, nem lehet egy olyat sem kiemelni, ami nagyobb népszerűségnek örvendene a gyerekek körében. Tekintve, hogy az okoseszközökön és az internetet rengeteg játék és mese található meg, igen nagy a forrás, így ez nem is meglepő. A válaszok alapján a gyerekek inkább szórakozásra használják az okoseszközöket mintsem tanulásra, de volt olyan gyerek, aki számolni, vagy idegen nyelvű szavakat tanult meg az okoseszközök segítségével. Szinte minden gyerek azt válaszolta, ha elfárad az okoseszköz használat során, akkor szünetelteti a használatot és leteszi az eszközt, nem volt olyan válasz, hogy tovább használja, akkor is, ha álmos vagy már nem érdekli, ami mindenképp pozitív. Az utolsó kérdésre adott válaszok szerint, ha a gyerekek nem használhatnák egy napig az okoseszközöket, akkor mással játszanának, kimennének az udvarra, bicikliznének, labdáznának. Nem merült fel az, hogy nem tudják elképzelni az életüket az okoseszközök nélkül, nem tudják mit csinálnának. Éppen ezért érdemes átgondolni, mennyire és milyen mértékben van szükség az okoseszközhasználatra már óvodás korban.

4.3.3 A szülőkkel készített interjú során feltett kérdésekre adott válaszok

1. K: „Milyen gyakran használják a gyermekeik az okoseszközöket (például telefont, tabletet vagy számítógépet) otthon?”

V1: Napi rendszerességgel. Óvoda után, este egy kicsit, de szinte minden nap.

V2: Sajnos minden nap. Nincs olyan nap, hogy ne használná. Általában csak mesét néz rajta.

V3: Minden nap használja. Azon játszik vagy mesét néz.

V4: Naponta 2-3 órát, általában óvoda után.

V5: Néha. Jellemző az okoseszközhasználat, de nem nagy mértékben.

V6: Nem minden nap. Inkább hétvégeente engedem neki, amikor nincs óvoda. Este nehezebben alszik el, ha előtte a képernyőt nézi, másnap nem bír felkelni, olyankor nyugósebb, ha óvodába kell menni.

V7: Minden nap, viszont csak vacsora után egy 20-30 percet. Azt is csak mesenézésre. Viszont tudja, hogy evés közben nincs telefonozás.

V8: Naponta, de próbáljuk korlátozni az eszközhasználatot.

V9: Csak ritkán. Inkább utazás alatt, vagy várakozás közben. Meg ha a nagyszüleinél van. A mamája engedékenyebb ilyen téren.

V10: Minden nap.

2. K: „Milyen típusú tartalmakat használnak leginkább a gyerekek? Inkább meséket néznek, játékokat játszanak, vagy más tevékenységeket végeznek?”

V1: Mesét néznek, játszanak. Sok fejlesztő játék van az interneten. Nekünk is vannak letöltve ilyen játékok a tabletre, meg a telefonomra is. Azzal szoktak játszani. Vagy olyan meséket néznek, amit a tévében nem látni, de ők szeretik.

V2: Mesét néz rajta. Arra odafigyelek, hogy ne tegye nagyon közel a szeméhez az eszközt, inkább távolabbról nézze.

V3: Mesét néz, játszik. Tanulásra is szoktuk használni a telefont. Vannak ilyen logikai játékok, nem csak a butaság.

V4: Inkább mesét néz a YouTube-on, néha játszik a telefonon. De a játék annyira nem gyakori, jobban szeret kisautóval játszani.

V5: Meséket néz. Inkább tévén.

V6: Igen, mesét néz, játszik. Van most valami új mese, ami nagyon menő az óvodások körében, mindig erről beszél.

V7: Inkább játékra. Ha mese, azt akkor inkább tévében. De azt veszem észre, az annyira már nem köti le. Inkább a játék. Abból is a Minecraft.

V8: Mindkettőt. Mesét is néz, játékokat is játszik rajta. Inkább ilyen logikai játékot, aminek van értelme. Meséből meg nálunk abszolút a Mancsörjárat a kedvenc.

V9: Mesét szeret rajta nézni főleg.

V10: Mesét néz, de arra mindig odafigyelek, hogy az ne valami buta mese legyen, hanem tényleg tanulságos. Na meg ne legyen ijesztő, ami miatt este félne. Meg van egy játék, amivel

nagyon szeret játszani, az egyik hercegnőnek kell a fogat megcsinálni. Itthon is szeret babázni, meg orvososát játszani.

3. K: „Miért engedik a gyermekeiknek használni ezeket az eszközöket? Inkább szórakozásra, tanulásra vagy más okból?”

V1: Szórakozásra. Jól leköti a telefon, tablet. De nagyon figyelek arra mit néz, mire használja. Általában mindig van mellette valaki.

V2: Inkább a tanulásra, de emellett van egy kis mese és videó nézés is.

V3: Szórakozásra, időtöltésre kiválóan alkalmas. Meg szoktuk beszélni mit csinál az eszközön, mire jó.

V4: Más okból.

V5: Nálunk a mese a divat. Sok féle mese elérhető akár YouTube-on, akár az interneten. Szereti az angol nyelvű meséket is, jól megérti.

V6: Van, hogy jutalomként. Ha jól viselkedik, engedem neki, hogy megnézzen még egy mesét rajta, vagy kicsit tovább játszdjon.

V7: Jól leköti, elfoglalja magát vele. Szereti használni. Sok érdekes játék van rajta, vagy olyan mese, amit nem tudott végig nézni a tévében, vagy már nem mutatják ott.

V8: Tanulásra. Angol meg ukrán nyelvű videókat szoktunk nézni rajta. Meséket. Konkrétan olyan meséket, ahol a színeket, gyümölcsöket tanítják idegen nyelven.

V9: Szórakozásra, játékra.

V10: Is-is.

4. K: „Szoktak-e időkorlátokat bevezetni az eszközhasználatra? Ha igen, milyen szabályokat követnek?”

V1: Igen 20 perc használat után le kell tenni, naponta maximum 3 alkalommal lehet felhasználni a lehetőséget.

V2: Igen, mindenképp. Csakis a minimális időtartam van megengedve.

V3: Igen, csakis a pihenés után van telefonozás.

V4: Ha túl hosszú ideje nézi a mesét, akkor pihenünk, és más játékot vagy elfoglaltságot keresünk.

V5: 10-15 perces időkorlátot néha.

V6: Igen, ezt mindig előre meg szoktuk beszélni, hogy most 10-20 percet fogjuk használni, utána eltesszük, vagy most csak 5 percet, attól függ mire használjuk és mennyi időnk van, de ezt mindig megbeszéljük az eszközhasználat előtt közösen, és be is szoktuk tartani.

V7: Nem igazán, általában magától visszaadja, ha megunta. Vagy ha már észreveszem, hogy sokat használja, akkor elveszem tőle.

V8: Persze, mindenképp. Nem vagyok az eszköz ellen, de azért nem szabad túlzásba esni, nem szeretném, hogy túlzottan rászokjon. Napi 1 óra maximum, és azt sem egyhuzamban.

V9: Igen. Ha vége a mesének, letesszük a telefont.

V10: Igen, napi 1 óra eszközhasználat a megengedett. De ez inkább a telefonra vonatkozik. A tévét nézheti ezen kívül.

5. K: „**Tapasztaltak-e bármilyen változást a gyermekeik viselkedésében vagy szociális képességeiben az okoseszközök használata miatt?**”

V1: Igen.

V2: Sokat tanulnak, akár angolul számolni, és a színeket is megjegyzi. Szerintem jobban érti az angol meséket, mint én.

V3: Igen, sok jó és sajnos rossz hatása is van. A kedvét tudja befolyásolni az okoseszköz használat.

V4: Nem tapasztaltam változást. Nem igen vettem észre ilyesmit.

V5: Nem, nem gondolnám.

V6: Néha kicsit türelmetlenebb, ezt vettem észre.

V7: Nem tapasztaltam jelentős változást. Amit észrevettem, hogy az ovis társaival szoktak beszélni játékokról, mesékről, amiket a telefonon néznek, erről tudnak beszélni egymással sokat, van közös téma.

V8: Ha sokáig használja a telefont vagy tabletet, akkor nehezebb tőle elvenni.

V9: Nem igazán, vagyis nem tudnám ehhez kötni.

V10: Igen, érdeklődőbb, többet kérdez. A mesékben vagy játékokban is sok mindent lát, érdeklődik, kérdez dolgokról, hogy miért így van, miért úgy.

6. K: „**Milyen típusú tanulási vagy fejlődési előnyöket látnak az okoseszközök használatában, ha egyáltalán látnak ilyet?**”

V1: Néhány játék hasznos lehet a fejlesztésre, illetve vannak olyan videók, amiből a gyerekek tanulhatnak a világ dolgairól. Például a víz világnapja alkalmából vannak nagyon jó tematikus videók, de ez igaz szinte bármilyen ünnepre vagy jeles napra. Sok mese a gyerekek számára is érhetően, de okosan bemutat vagy ismertet dolgokat.

V2: Véleményem szerint elsajátítják a számokat, színeket, mondókákat tanulnak, énekeket, dalocskákat tanulnak. Szokta is kérni, hogy kapcsoljam be megint a mikulásos dalocskát, vagy a számolós dalocskát. Az interneten rengeteg olyan énekes videó van, amiből tudnak tanulni a gyerekek.

V3: Sokat tanul a látottakból, sok kézügyességi technikát el les. Papír felhasználási munkák, festési módok.

V4: Az okoseszközök használata közben tanulhat is a gyerek, például mondókákat, dalokat, vagy megismételjük azokat, amiket már az oviban is tanultak. Fontosnak tartom, hogy közösen is használjuk az okoseszközöket, ne csak a butaságra, hanem valóban értelmes tartalmat is nézzünk rajta, amiből tud tanulni is a gyermekem.

V5: Későbbiekben különböző nyelvtanulásban, interaktív feladatokban és készségfejlesztésben lehet hasznos szerintem. Az a jó szerintem az okoseszközökben, hogy nagyon sok mindenre használhatók. Az interneten rengeteg minden van. Sok jó dolog, amit tudunk használni. Persze rossz is, meg butaság is, nem mondom. A gyermek szintjén vannak olyan játékos videók, vagy fejlesztő játékok, aminek a segítségével a saját szintjén tud tanulni. És ahogy nő, lehet másabb játékokkal is játszani, meg más tanulásra is alkalmas videókat nézni. Az a jó az interneten, hogy sok minden megtalálható rajta. Csak az értelmes dolgokra kell figyelni, arra kell használni, nem pedig a butaságra, mert az is van bőven rajta.

V6: A szókincse fejlődik, új szavakat, kifejezéseket tanul. Egyáltalán nem csak butaságra lehet használni ezeket az eszközöket, nagyon sokat lehet tanulni is velük, csak jól kell használni.

V7: Szerintem az iskolára felkészíti, már azelőtt tud tanulni vele, mielőtt iskolába menne, szerintem ez előny is lehet.

V8: Az idegen nyelv terén lehet fejlesztő hatása, ha már ilyen kicsi korban elkezd vele ismerkedni.

V9: Színek, számok, tárgyak tanulásában segítenek a videók, vannak konkrétan ilyen tanuló videók, amivel ilyesmiket lehet tanulni óvodás gyerekeknek.

V10: Kíváncsiabb lesz a gyerek, több minden iránt érdeklődik, többet kérdez.

7. K: „Van-e olyan helyzet, amikor inkább nem engedik használni az okoseszközöket? Miért?”

V1: Igen van. Például lefekvéskor, lefekvés után már nem használhatja, valamint evés közben sem. De ezt ő is már tudja magáról, evés közben nem is kéri a telefont, mert tudja, hogy ilyenkor eszünk, nem telefonozunk. Lefekvéskor pedig inkább mesét olvasok neki, azt nagyon szereti, könnyebben el is alszik.

V2: Inkább az esti órákban már nem. Észrevettem, hogy nem olyan jó már ilyen későn, ha mesét néz, mert csak felkelti az érdeklődését, a figyelmét, és nem tud elfelé aludni, nehezebben alszik el.

V3: Igen van, a rossz tanulás hátrányára lehet. Mármint, ha valami butaságot tanul el a telefonból vagy tabletből. Fontosnak tartom, hogy nézzem mire használja a telefont és tudjam korlátozni, ha erre van szükség.

V4: Ha vendégségbe jönnek a barátnői, ovistársai, akkor inkább együtt játszanak, mint az okoseszközökkel legyenek elfoglalva. Telefonozni meg tabletezni tud máskor is, de ha van más gyerek is a közelben, akkor nagyon szeretném, hogy inkább együtt játszanak, babázzanak, vagy valamilyen szerepjátékot játszanak el közösen. Úgy veszem észre, ő is jobban szeret más gyerekekkel játszani, ha van rá lehetőség, olyankor eszébe sem jut a telefon vagy laptop, aminek nagyon örülök.

V5: Sokszor egyéni gondolkodásra van szükségük. A telefon, tablet, laptop, sokszor azonnal választ ad minden kérdésre. Sok az inger. Néha jobb, ha ezeket kizárjuk, és hagyjuk a gyereket gondolkodni, töprengeni kicsit.

V6: Igen, általában lefekvés előtt vagy ovi előtt nincs eszközhasználat.

V7: Igen, lefekvés előtt, hogy könnyebben el tudjon aludni. Nem kell, hogy alvás előtt még a képernyőt nézze.

V8: Igen, ha vendégségbe megyünk, vagy vendégek jönnek át hozzánk.

V9: Persze, közvetlenül elalvás előtt, vagy lefekvéskor már nincs telefonozás vagy tabletezés.

V10: Igen, ha letelt az időkorlátunk. Olyankor már nincs eszközhasználat.

8. K: „Hogyan befolyásolja szerintük az eszközhasználat a gyermekük kommunikációs és szociális készségeit?”

V1: Szerintem nem előnyös az eszközök használata, ha ezeket a készségeket vesszük alapul.

V2: Modern világban élünk. Sajnos vagy nem sajnós elkerülhetetlen ezeknek az okoseszközöknek és az internet használata. Nem tudjuk kizárni. Amíg mi már szinte felnőttkorban kerültünk vele kapcsolatba, addig gyermekeink már óvodáskorban. Változik a világ.

V3: Sok jó tulajdonsága van, de sok butaság is, amit lát a gyermekem. Igyekszem ezt szabályozni, és figyelni arra, mire használja a telefont. Szorgalmazom, hogy tanuljon rajta, amennyire lehet, persze csak játékosan, játékokkal, interaktív mesékkel, amiben kérdéseket tesznek fel a gyerekeknek, ezeket szereti meg is válaszolni. Ezzel szerintem azt is megtanulja, ha valaki feltesz egy kérdést, akkor arra válaszolunk.

V4: Inkább a kommunikációs készségeket fejleszti, a szociálisat kevésbé. Mert ha sokat használja az okoseszközöket, akkor kevesebbet beszélget más gyerekekkel, vagy kevesebbet játszik velük, ha inkább a telefonnal van elfoglalva. Viszont az idegen nyelv ismeretét meg fejlesztheti. Szeret angol, ukrán nyelvű meséket is nézni, nem csak magyart.

V5: Inkább rosszul.

V6: Jól, a kommunikációs készségeket. Bővül a szókincse.

V7: Nem tudom.

V8: Az idegen nyelv készségeket jól tudja fejleszteni.

V9: Jól abban a tekintetben, hogy van olyan, amikor a barátaival egy játékot beszélnek meg, amit játszanak, vagy olyan mesét, amit néznek, hogy mi volt benne.

V10: Jól, többet kérdez, keresi a válaszokat, érdeklődő minden iránt. A mesékben sok mindent lát. Sok interaktív mese is van, amiben visszakérdeznek, ezeket meg is szokta válaszolni. Vagy ha nem tud valamit, akkor megkérdezi tőlem vagy az apukájától. Szerintem ebből a szempontból nagyon előnyös, mert többet tudhat meg.

9. K: „Mit gondolnak arról, hogy a gyerekek már ilyen korán megismerkednek az okoseszközökkel? Tartanak-e valamilyen lehetséges negatív hatástól?”

V1: Igen, a függőségtől. Szerintem elég könnyen kialakulhat, ha nem állítunk fel szabályokat vagy korlátokat az okoseszköz használat során. Azért erre oda kell figyelni.

V2: Semmiképp sem díjazom, de nem tudjuk elkerülni, hogy ne legyen okoseszköz a házban.

V3: Modern világban élünk. Így szükség van az okoseszközökre. Én is használom természetesen.

V4: Nem gondolom, hogy negatív hatása lehet annak, hogy korán megismerkednek a gyerekek az okoseszközökkel, csak tudnunk kell határokat szabni. Ez a mai világban már szinte elkerülhetetlen. Mindennek az alapja az, hogy szabályokat hozunk, amiket be kell tartani.

V5: Vannak kétségeim a negatív hatásoktól, azért kicsit tartok tőle, a későbbiekben milyen hatásai lehetnek az okoseszközöknek. Éppen ezért igyekszem korlátozni, hogy mennyit használja a gyermekem. Nem tiltom el tőle teljesen, de szeretném, hogy ne a butaságra legyen használva az eszköz, hanem ha már használjuk, akkor annak értelme legyen.

V6: A függőségtől lehet tartani szerintem, nem szeretném, hogy rászokjon, vagy követelje.

V7: A függőséget tudnám megemlíteni, de ez korlátozható, nem szabad sokat engedni az eszközhasználatot.

V8: Előre meg kell beszélni a szabályokat, az időkorlátot, fontos, hogy ezt komolyan is vegyük és be is legyen tartva. Ha így járunk el, akkor szerintem lehet jóra használni negatív hatás nélkül.

V9: Attól, hogy nem fogja más érdekelni a telefonon kívül, nem köti le más, nem tud koncentrálni.

V10: Szerintem ez már szinte természetes, az esetleges negatív következményeket pedig meg kell előzni.

10. K: „Milyen változtatásokat szeretnének látni a gyermekeik eszközhasználati szokásaiban, ha van ilyen?”

V1: Kevesebb TV előtti idő. Szeretném, hogy inkább játékokkal játsszon, vagy a barátaival, más gyerekekkel.

V2: Csakis értelmes és okos meséket nézzenek, fejlesztő legyen a kép amit lát, a gyermek számára. Ha már elkerülhetetlen az okoseszköz használat, akkor ne butaságra használjuk, hanem tanulásra, fejlesztésre. Használjuk ki az okoseszközök adta előnyöket, mert lehet azt jóra is használni.

V3: Sokkal több értelmes és okos dolgokat nézzen rajta, ne TikTok videókat. Akkor már inkább fejlesztő mesét, ráadásul olyat, ami hosszabb. A kis rövid TikTok videók miatt romlik a koncentrációja, odafigyelése. Olyan gyorsan pörögnek azok a videók, el sem kezdi nézni, már megy a másikra. Szerintem ez nagyon rossz hatással van a gyermeket idegrendszerére és fejlődésére, de sőt, nem csak a gyermekére, hanem még egy felnőttre is. Ezt nem támogatom.

V4: Szeretném, hogy a gyermekem az okoseszközöket nagyrészt a tanuláshoz használja és kevesebbet majd a szórakozáshoz, játszáshoz. Főleg, ha nagyobb lesz, már esetleg iskolás. Ha nem tud egy házit megoldani, akkor az interneten találhat segítséget hozzá, videós magyarázatot. Jóra kell használni az eszközt.

V5: Csak bizonyos ideig használhat telefont, egy bizonyos célból, például tanulás céljából. Korlátok és szabályok, amiket be kell tartani. Szerintem, ha így van használva az eszköz, akkor lehet több pozitív hatása is, és jó célra is fel lehet használni.

V6: Természetesen kevés eszközhasználatot, több valódi játékkal való játszást, egymással való játszást.

V7: Szeretném, ha a barátaival játszana inkább, fogócskát, focit, szerepjátékot, vagy csak hogy együtt legyenek inkább. Nem pedig mindenki egymás mellett a telefont nyomogja.

V8: Okos dolgokra használjuk, fejlesztő játékokra, mesékre, olyanokra, ami valóban értékeket ad, esetleg idegen nyelvű meséket nézzen rajta, játékosan tudjon tanulni.

V9: Kevesebb eszközhasználat, ne ehhez nyúljon, ha unatkozik.

V10: Értelmes eszközhasználatot.

A válaszok alapján a szülők változatos véleménnyel voltak az okoseszközhasználatról, ami számomra meglepő volt, ugyanis hipotézisemben azt tettem fel, hogy a szülők inkább pozitív véleménnyel lesznek az okoseszközhasználatról, véleményük szerint pozitívan befolyásolja az eszközhasználat gyermekeik kommunikációs és szociális készségeit. A szülők válaszából az derül ki, hogy mindenképp fontosnak tartják a szabályokat, korlátokat, amiket be kell tartani, ugyanis ez az alapja a pozitív, dinamikus eszközhasználatnak; az egyensúly. Több szülő úgy vélekedett, hogy nem lehet kizárni az okoseszközöket, és azok használatát, viszont lehet azt szabályozni, megfelelően, jóra, tanulásra, fejlesztésre használni és kell is. Válaszadóim közül voltak, akik pozitívabban álltak az okoseszközhasználatához, voltak, akik kevésbé. Olyan eset nem volt, hogy abszolút semmilyen eszközhasználat ne legyen jelen a gyermek életében. A

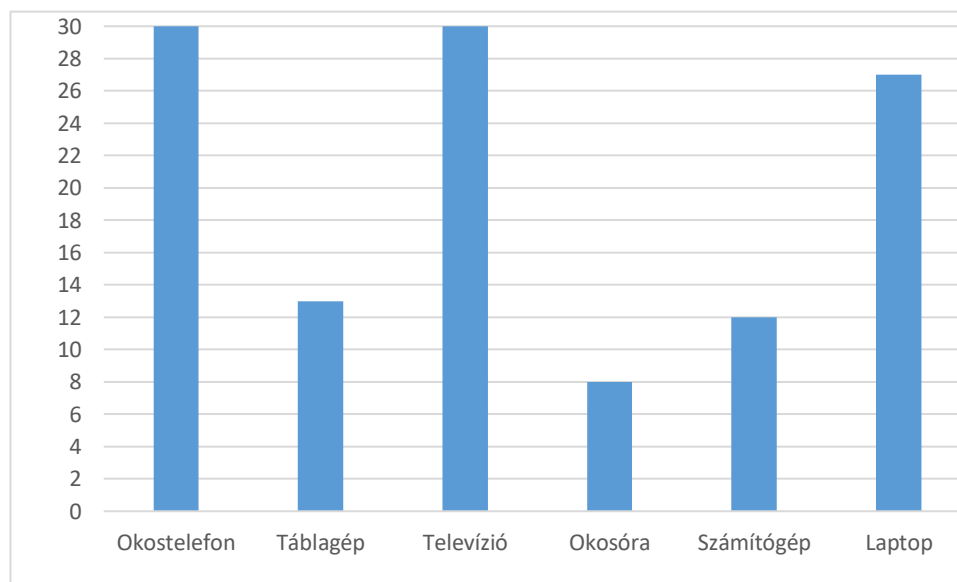
szülők azt szeretnék, ha gyermekeik tanulásra, fejlődésre használnák az okoseszközöket, nem pedig értelmetlen dolgokra.

4.3.4 Jelenlegi és korábbi kutatás eredményeinek összehasonlítása

2023-2024 közötti időszakban végzett kutatásomban szintén az okoseszközhazsnálat gyakoriságát és módját vizsgáltam, akkor 30 szülőtől érkezett válasz online a kérdéseimre. A kérdéseket, valamint a válaszokat a továbbiakban részletezem. Fontos kiemelni, hogy az idei évhez hasonlóan, tavaly is fokozottan törekedtem az anonimitásra, tehát az online kérdőívem válaszadóinak személyazonossága nem beazonosítható. Általánosan, összegzően ismertetem az eredményeket, nagy szórást bemutatva, hogyan vélekednek az óvodáskorúak szülei az okoseszközökről, azok használatairól gyermekeik körében, valamint az eszközök hatásairól. A kérdések közül azokat emelem ki, amelyek relevánsak a jelenlegi téma szempontjából.

Ezt követően a már fentebb bemutatott ide kutatás eredményeit hasonlítom össze a tavalyi adatokkal, majd megvizsgálom, hogyan változott vagy nem változott az eredmény, illetve mire tudok következtetni a két év tapasztalatai alapján.

3. ábra: Okoseszközök megléte a háztartásban

A válaszok alapján okostelefon, televízió valamint laptop 30 háztartásban megtalálható, ezt követi a táblagép 13 válasszal, majd a számítógép 12 válasszal, végül az okosóra 8 válasszal.

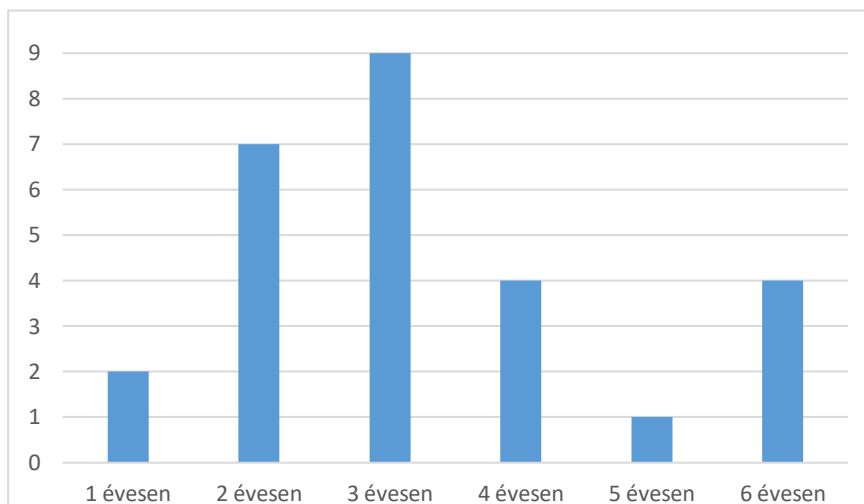
Óvodáskorú gyermeke használ-e okoseszközt?

Ennél a kérdésnél eredetileg két válaszlehetőséget adtam meg, miszerint „Igen” vagy „Nem”. 2 adatközlő az Egyéb kategóriát megjelölve azt a választ adta meg, hogy „Néha”, további egy

válaszadó pedig azt a választ írta, hogy „Tv-t néz”. Egy válaszadó jelölte meg a „Nem” válaszlehetőséget, 27 adatközlő pedig az „Igen” lehetőséget jelölte meg.

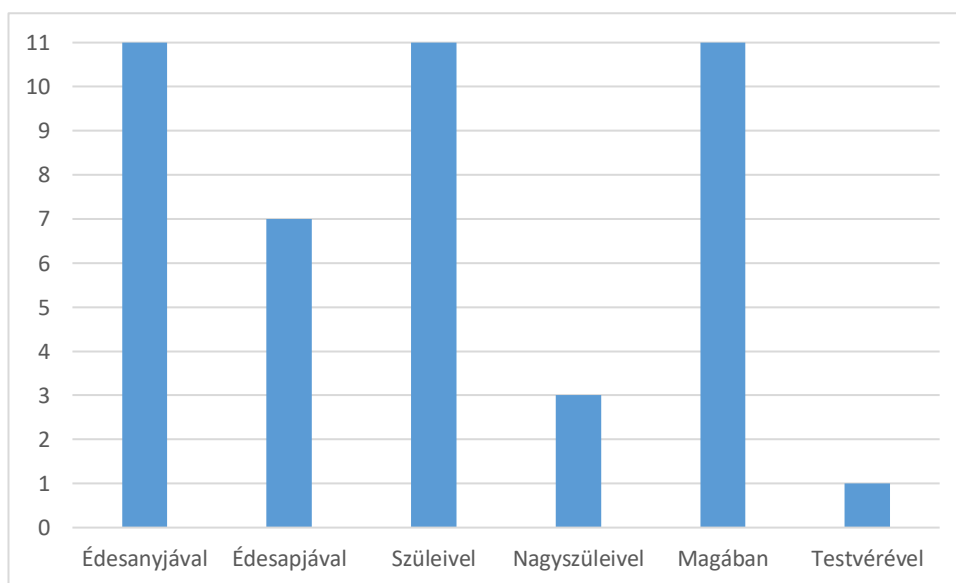
Ebből az derül ki, hogy a válaszadók nagy részének óvodáskorú gyermeke használ valamilyen okoseszközt.

4. ábra: Mennyi idős korában került a gyermek kapcsolatba az okoseszközökkel?

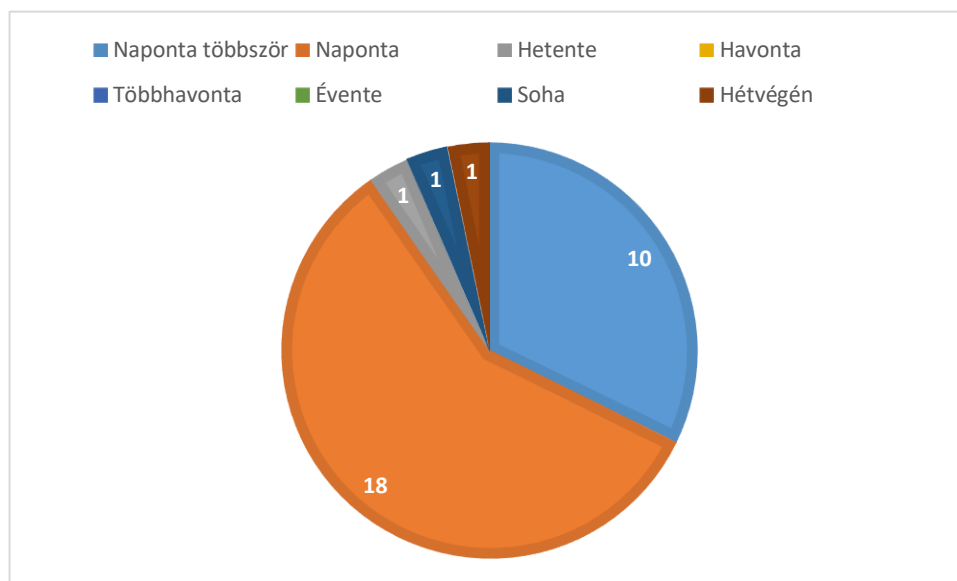
Átlagban 3 évesen kerültek a gyerekek kapcsolatba a különféle okoseszközökkel. 9 válaszadó jelölte meg ezt a lehetőséget. Legkevesebben 5 évesen.

5. ábra: Az okoseszköz használata során a gyermek kivel van?

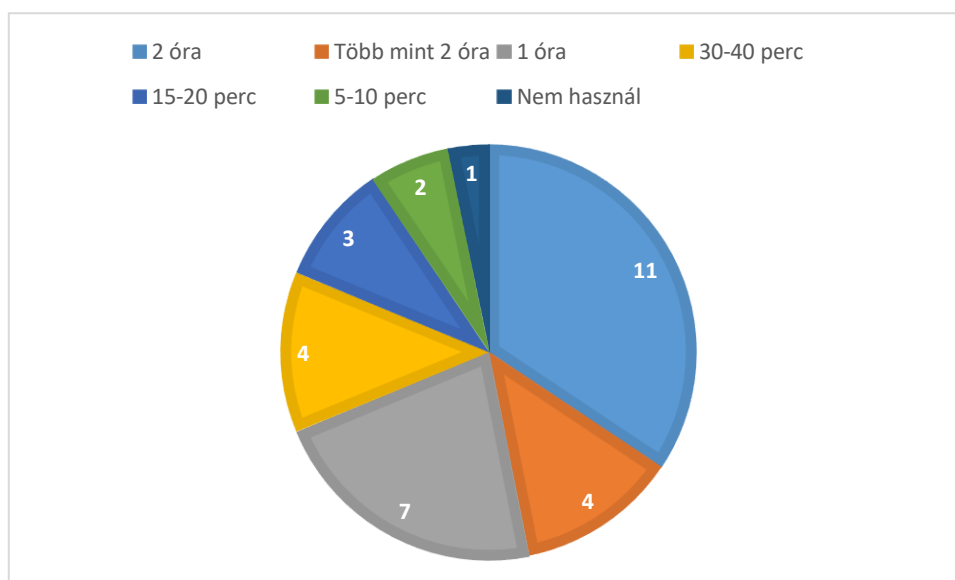
A legtöbb válasz szerint az óvodáskorú gyermek a szüleivel van (édesanyjával), vagy magában. 11 válasz érkezett mindkét lehetőségre. 7 adatközlő válaszolta azt, hogy a gyermek az édesapjával van okoseszközhasználat közben, 3 válaszadó szerint a nagyszüleivel, 1 válaszadó szerint a gyermek testvérével.

6. ábra: Milyen rendszerességgel használ a gyermeke okoseszközt?

Erre a kérdésre a legtöbb válasz szerint az óvodáskorú gyermekek naponta használnak okoseszközt. 18 válaszadó jelölte meg ezt a lehetőséget. Ezt követte a „Naponta többször” lehetőség 10 válaszadóval, majd 1:1:1 arányban a „Hetente”, „Soha” és „Hétvégén szombaton és vasárnap” lehetőség. Eredetileg 7 lehetőséget adtam meg, a „Hétvégén szombaton és vasárnap” egyéni jelölés.

7. ábra: Alkalmanként átlagosan hány percet használja a gyermeke az eszközt?

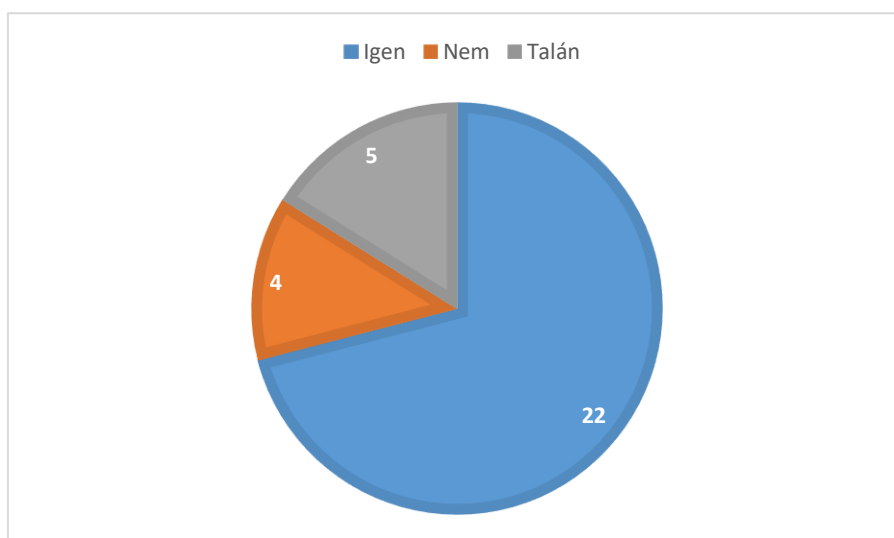
A legtöbb válasz szerint 2 órát használja a gyermek az okoseszközt, 11 adatközlő jelölte meg ezt a lehetőséget. Ezt követően az 1 óra lehetőséget jelölték meg 7-en, majd 4-en a 30-40 perc lehetőséget, valamint a több, mint 2 óra lehetőséget. Végül 3 adatközlő jelölte meg a 15-20 perc

lehetőséget, 2 adatközlő az 5-10 perc lehetőséget, és 1 válaszadó azt írta, hogy gyermeke nem használt okoseszközt.

Szabályokhoz köti-e gyermeke okoseszköz-használatát?

22 válasz érkezett, miszerint a szülő szabályokhoz köti a gyermeke okoseszköz használatát, 9 adatközlő a „Nem” lehetőséget választotta.

8. ábra: Megítélése szerint a készülék használatának vannak negatív hatásai gyermekére nézve?

22 válaszadó szerint van negatív hatása az okoseszközöknek a gyermekére nézve, 4 válaszadó szerint 4, 5 válaszadó az „Talán” lehetőséget jelölte, és érkezett az „Egyéb” lehetőségre egy kifejtős válasz, miszerint: vannak rossz videók, amik befolyásolhatják a gyermek viselkedését, és idővel a gyermek látása is romolhat.

Az Ön belátása szerint hatással van-e a gyermeke beszédfejlődésére az okoseszköz használata?

16 válasz szerint hatással van, 9 válasz szerint talán, 4 válasz szerint nincs, 2 adatközlő nem tudja.

Véleménye szerint az alfa-generációs gyermekekre (akik 2010-2024 között születtek) jellemző-e az okoseszköz használat?

28 válaszoló szerint igen, jellemző az okoseszközhasználat az alfa-generációs gyermekekre, 3 válaszoló szerint talán. A „Nem” lehetőséget senki sem jelölte meg.

Ezt követően kifejtős kérdéseket tettem fel adatközlőimnek.

Az első kérdés az volt, milyen tevékenységet végez legszívesebben óvodáskorú gyermeke az okoseszközön.

A következő válaszokat kaptam:

„Nagy gyermekem játszik, vagy tanul, a kicsi mesét néz” - 40 éves nő

„Videókat néz” - 45 éves nő

„Játszik” - 25 éves nő

„Játszik, videókat néz” - 37 éves nő

„Videókat meséket néz játékokat játszik” - 28 éves nő

„Mesenézés, kirakós játék” - 36 éves nő

„Játszik, mesét néz” - 34 éves nő

„Legszívesebben mesét néz” - 36 éves nő

„Játszik” - 30 éves nő

„Mesenézés, játék” - 34 éves nő

„Játszik” - 37 éves nő

„Mesenézés, játszás” - 33 éves nő

„Rajzfilmek nézése” - 31 éves nő

„Játékok, rajzfilmek, néha oktatási programok (a világ teremtése, hogyan épülnek a nagy gyáarak stb.)” - 33 éves nő

„Mesék, játékok” - 30 éves nő

„Rajzfilmek nézése” - 30 éves nő

„Csak Tv (mese) nézés van” - 32 éves nő

„Játék vagy mese” – 29 éves nő

„Játszik” - 31 éves nő

„Televíziót néz csak” - 30 éves nő

„Mese, játék, fejlesztő videók” - 35 éves nő

A válaszokból egyértelműen az következik, hogy az óvodáskorú gyermekek legkedveltebb tevékenysége az okoseszközön a mesék nézése, vagy a játék. Szinte minden válaszban előfordult az egyik, másik, vagy mindkét tevékenység.

Következő kérdésem az volt, a szülő véleménye szerint hasznos-e a gyermeke számára a készülék használata.

A következő válaszokat kaptam:

„Igen, csak a szülőnek már gyermekkorban meg kell szabnia az eszközök használatának a idejét” - 40 éves nő

„Igen is meg nem is”- 45 éves nő

„Nem. Mert káros”- 40 éves nő

„Igen”- 25 éves nő

„Nem, pont ezért nem alkalmazzuk”- 31 éves nő

„Igen hasznos, csöndben van játék közben”- 28 éves nő

„Van, amiben hasznos, pl. Idegen szavak, nyelvek könnyebb elsajátítása”- 36 éves nő

„Nem feltétlenül”- 34 éves nő

„Megfelelő keretek között hasznos a készülék használata. YouTube -on megtalálhatóak nagyon tanulságos mesék.”- 36 éves nő

„Nem túlzottan”- 30 éves nő

„Igen,hasznos.Szerintem,ha korlátozva van az idő és a minőség, fejlesztheti a gyerekek készségeit.”- 34 éves nő

„Is-is”- 33 éves nő

„Igen, ha mértékkel és ismeretterjesztő céllal használja”- 31 éves nő

„Bizonyos mértékig igen”- 33 éves nő

„Nem mindig”- 30 éves nő

„A megengedett kereteken belül igen, mert a gyermek gyorsabban fejlődik és gyorsabban megtanulja az okoseszközök használatát. A legfontosabb, hogy ellenőrizze az eszközzel töltött percek számát és magának a rajzfilmnek a minőségét.”- 30 éves nő

„Igen”- 32 éves nő

„Igen. Idegen nyelvet tanult vele. A játékokkal pedig gyakoroljuk a számokat, dalokat stb.”- 29 éves nő

„Igen. Mivel az egész világ egyre több eszközt hoz létre és használ az emberek életének javítására.”- 35 éves nő

„Nem, viszont a mai világban már ez alapvető szükséglete az embereknek.”- 30 éves nő

„igen, szerintem sok új szót tanul meg”- 33 éves nő

„Igen, szerintem hasznos”- 27 éves nő

„Igen, hisz nem lesz létidegen az az irány, amely felé a világ tart, mégha nem is lesz guru benne”- 42 éves nő

A válaszolók nagy része, úgy gondolja, hasznosak a különféle okoseszközök a gyermekük számára. Voltak olyan vélemények is, miszerint hasznos is, meg nem is, és természetesen voltak, akik úgy gondolták, hogy nem feltétlen, nem mindig, vagy egyáltalán nem hasznosak az okoseszközök. Többen kitértek arra is, hogy lehet használni ezeket az eszközöket, viszont időkorlátot, határt, keretet kell szabni. Az adatközlők egy része megindokolta választát,

miszerint hasznos idegen szavak elsajátítása szempontjából, fejlesztő játékok és tanító jellegű mesék szempontjából is. Páran azt is megemlézték, hogy az okoseszközök már az életünk részét képezik és fogják is a jövőben, így szükséges, hogy a gyermek tudja kezelni ezeket, még ha nem is feltétlen tartják hasznosnak.

A következő kérdésem az volt, véleménye szerint milyen pozitív hatásai vannak az okoseszközöknek?

A következő válaszokat kaptam:

„Beszédfejlesztés”- 40 éves nő

„Elérhető számunkra különböző információ”- 30 éves nő

„Gyors információ”- 45 éves nő

„Csendben vannak és sokat tanulnak.”- 25 éves nő

„Az oviban használnak ilyeneket és közösségben könnyebb ezt használni mint egyénileg”- 31 éves nő

„Nyelvtanulásban nagyon hasznos”- 37 éves nő

„Nagyon jól leköti a gyereket”- 28 éves nő

„Ha célirányosan van használva, akkor pl.az oktató videókból sok számára hasznos információt tud elsajátítani”- 36 éves nő

„Nem látom a pozitív hatásait”- 34 éves nő

„Pozitív hatását abban látom az okoseszköznek, hogy a gyermek sok mondókát és dalocskát megismer és megtanul.”- 36 éves nő

„Nem tudok ilyet mondani”- 30 éves nő

„Ma már szinte minden területen okos eszközök vesznek körül minket.Hasznos lehet,ha a gyerek képességei az okos eszközökre is kiterjednek.”- 34 éves

„Idegennyelv elsajátításában sokat segít, színek, számok, egyebek tanulásában sokat segít.”- 33 éves nő

„Pozitív példa a mesehősökön keresztül”- 31 éves nő

„Tudatosság”- 33 éves nő

„Gondolkodásfejlesztés”- 30 éves nő

„Pozitív hatással vannak a logika fejlődésére és az információk gyors észlelésére.”- 30 éves nő

„Nyelvet tanul”- 32 éves nő

„Szülői felügyelet mellett hasznos játékokat lehet letölteni”- 29 éves nő

„Okosodik tőle”- 31 éves nő

„Oktatói és innovatív”- 30 éves nő

„Az interneten mindent megtalál amiről tudni szeretne valamit”- 34 éves nő

„Logikus gondolkodás fejlesztése”- 43 éves nő

„Többet tanulni, a kommunikáció lehetősége”- 35 éves nő

„Nincs ilyen”- 30 éves nő

„Leköti a gyerek figyelmét, új szavakat tanulhat meg”-33 éves nő

„Bővül a szókincsük, új dolgokat ismernek meg”- 27 éves nő

„Funkciók, tartalomfogyasztás, monitorozható adatok, social platformok előnyei”- 42 éves nő

A válaszadók nagy része gondolja úgy, hogy vannak pozitív hatásai a különféle okoseszközöknek. A leggyakoribb pozitív hatások a következők voltak: információk elérése, szókincs bővülése, új (idegen) szavak megismerése, a gyermekek figyelmének lekötése, logikai fejlődés, tudatosság, innovatív, többet tudnak tanulni általa, kommunikáció fejlesztése, mesehősökön keresztüli pozitív példa. Természetesen voltak, akik úgy vélték, nincs pozitív hatása a különféle okoseszközöknek. Itt is megemlítték többen, hogy okosan kell használni ezeket az eszközöket, megfelelő célra, és mértékkel.

A következő kérdésem ennek az ellenkezője volt, miszerint milyen negatív hatásai lehetnek az okoseszközöknek?

A következő válaszokat kaptam:

„Agresszió, a társalgás a családtagokkal való megszűnése, türelmetlenség”-40 éves nő

„Ha korán adjuk a gyermekek kezébe és nem megfelelő célokra használják, függőséget okoz”- 33 éves nő

„Nem kommunikál, rontja a szemét”- 45 éves nő

„Károsak az egészségre”- 34 éves nő

„Nincsen negatív hatása”- 25 éves nő

„Sok negatív hatása van, nagyon nem támogatom a használatot”- 31 éves nő

„Nem tapasztaltam negatív hatást eddig”- 37 éves nő

„Túlzott használata tud függőséget okozni, hat az idegrendszerre”- 36 éves nő

„Függőséget okozhat, elzárja a gyerekeket a való világtól, fogságban tartja”- 34 éves nő

„Nagyon leköti a figyelmét, az okoseszköz nélkül unatkozni szokott.”-36 éves nő

„Nagyon sok negatív hatása van agresszió dükkötés figyelem zavar stb”- 30 éves nő

„Negatív hatását akkor látom,ha korlátlanul használják.Rengeteg káros dologhoz juthatnak hozzá az eszközökön keresztül.Akár függőséget is okozhat használatuk.”- 34 éves nő

„Rontsa a szemet, elvonja a gyermek figyelmét”- 33 éves nő

„Agresszió”- 31 éves nő

„Elterelt figyelem”- 33 éves nő

„Függőség”- 30 éves nő

„Függőség, látáskárosodás, stressz.” - 30 éves nő

„Figyelemzavar” - 32 éves nő

„Kevesebb testmozgás. És függőséget okozhat ha a szülő nem kontrollálja időben” - 29 éves nő

„A sok játék és videó elveszi a gyerek figyelmét” - 34 éves nő

„A telefon megvonása agressziót vált ki, telefonozás után sokkal agresszívebb mint egyébként. Nehezen fejezi ki magát.” - 43 éves nő

„Kommunikáció, szem romlás, pedofília” - 35 éves nő

„Rongálhatja a látást, csökkenti a gyermek aktivitását, kreativitását” - 30 éves nő

„Álmosságok okoz” - 27 éves nő

„Erős függőség kialakulása, elidegenedés a valóságtól, megfelelési kényszerszerű erősítés” - 42 éves nő

Válaszadóim nagy része említett meg valamilyen negatív hatást. A következők tartoztak ide: figyelemzavar, látászavar, agresszió, kevesebb testmozgás, kommunikáció hiánya, függőség, csökken a gyermek aktivitása és kreativitása, álmatlanság, valóságtól való elidegenedés, megfelelési kényszer kialakulása és erősödése, pedofília veszélye. Voltak, akik szerint nincs negatív hatása a különféle okoseszközöknek. Legtöbbször a függőséget, az agressziót, a figyelem-, kommunikáció- és látászavart emelték ki.

Következő kérdésemben arra kerestem a választ, adatközlőm szerint milyen hatással van az okoseszköz használat a gyermeke beszédfejlődésére?

A következő válaszokat kaptam:

„Az én kisebb gyermekem csak mese nézésre használja az egyik okoseszközt és nagyon sok új szóval bővíti a szókincsét.” - 40 éves nő

„Keveset kommunikál” - 33 éves nő

„Választékos a beszéde” - 25 éves nő

„Lassabban tanulhat meg beszélni” - 31 éves nő

„Nagyon jól beszél több nyelvet is, pl angolt és ukránt de az orosz is érti” - 37 éves nő

„Jó hatással van rá” - 28 éves nő

„Gyermeke mondókákat, dalokat, angol szavakat is megtanult az okoseszköz használata közben.” - 36 éves nő

„Nem tudom” - 33 éves nő

„Bővíti a szótárát” - 30 éves nő

„Sok mindent átvesznek a videókból” - 34 éves nő

„Visszafejlődés: nem jutnak eszébe a szavak” - 43 éves nő

„Rossz” - 35 éves nő

„Manapság számos online program létezik, ahol egy másik nyelvet tanulhatsz.” - 35 éves nő
„A kifejező teljes mondatú beszéd helyett a különböző szlengekkel, rövidítésekkel találkozok sokszor, így az szókincsébe olvad.” - 30 éves nő
„Fejlesztheti a szókincsét” - 33 éves nő
„Bővíti a szókincsüket” - 27 éves nő

Erre a kérdésre 16 válasz érkezett, ugyanis 16 adatközlő gondolja azt, hogy van bármilyen hatása a különféle okoseszközöknek óvodáskorú gyermeke beszédfejlődésére nézve. 10 pozitív válasz érkezett, ezek közül a legtöbb a szókincs fejlődésére, bővülésére utal, valamint idegen nyelv elsajátítására, és különböző mondókák, dalok megtanulására. Valaki épp ellenkezőleg gondolja, a gyermeke kevesebbet kommunikál, romlik a szókincs, kifejező teljes mondatú beszéd helyett szlengeket kezd el használni a gyermek, beszéde visszafejlődik, nem jutnak eszébe szavak. Volt még olyan válasz is, miszerint szimplán rossz hatással vannak az okoseszközök a beszédfejlődésre, vagy nem tudja megmondani az adatközlő.

Utolsó kérdésem arra vonatkozott, a jövőben hogyan fogja befolyásolni a gyermekek beszédprodukciónak az okoseszköz használatát?

A következő válaszokat kaptam:

„A helytelen és korlátlan okoseszköz használata gyermekkorban nagyban fogja befolyásolni a beszédprodukciónak.” - 40 éves nő
„Egyre kevesebbet fognak gondolkodni, olvasni, beszélgetni” - 33 éves nő
„Negatívan” - 45 éves nő
„Nem tudom még” - 25 éves nő
„Egyre nehezebben tudják majd önmagukat a helyes beszéddel kifejezni.” - 36 éves nő
„Vélemény szerint nem ez a legmegfelelőbb módszer a gyermek beszéd fejlődésének kialakításában. A legtöbb segítséget inkább a tanítással érjük el.” - 34 éves nő
„Úgy gondolom, hogy megfelelő határok között nem lesz negatív hatása a gyermek beszédére az okoseszköz használata. Viszont a korlátlan okoseszköz használat okozhat problémát a gyermek beszédfejlődésében. Például: szegényes marad a szókincs, kommunikációban türelmetlen, nem tudja megvárni, amíg más befejezi a mondanivalóját.” - 36 éves nő
„Azt gondolom, egyre kevésbé tudják majd a gyermekek megfelelően megfogalmazva, kifejezni magukat. Rövid mondatokban beszélnek, lerövidítik a szavakat, rengeteg a szleng a beszédükben.” - 34 éves nő
„Talán idegen nyelvet tanul meg.” - 37 éves nő
„Szerintem magat a beszédkesseget csak fejleszteni fogja, azzal h kulonbozo nyelveket ismertet meg a gyermekkel.” - 33 éves nő

„Remélem nem ront a beszédprodukción, ha pozitív hatást nem is gyakorol rá.” - 31 éves nő

„Nehéz megmondani” - 30 éves nő

„Szavakat átvesz a mesében hallotaktól” - 32 éves nő

„Úgy gondolom nem fog az a gyerek választékosan beszélni, mert ezt a tudást nem okoseszköz segítségével által szerzi.” - 30 éves nő

„Remélem jó irányba, neveléstől függ” - 34 éves nő

„Beszédkészség elmaradottságát okozza” - 43 éves nő

„Pozitívan” - 35 éves nő

„Esetleg felléphet a beszédbeli visszamaradottságnak egy olyan szintje, amikor a gyermek nem tudja képességeihez mértén kifejezni a gondolatait” - 30 éves nő

Válaszdóim nagy része egyetért abban, hogy valamilyen módon fogja befolyásolni a jövőben az okoseszközhasználat a gyermeke beszédprodukcióját. Körülbelül fele-fele arányban oszlik meg a vélemény, miszerint pozitívan vagy negatívan fogja befolyásolni a beszédfejlődést. Többen kiemelték a beszéd visszamaradottságát, a nehezebb önkifejezést, kevesebb gondolkodást és olvasást. Ezzel ellentétben, voltak, akik úgy gondolták, pont hogy fejleszteni fogja a beszédet és önkifejezést azáltal, hogy új szavakat vehetnek át a gyerekek például a mesékből. Itt is kiemelték a korlátok betartását, és a megfelelő használatot, valamint azt, hogy inkább nevelés kérdése az egész. Volt, aki úgy vélekedett, hogy nehéz megmondani, sokat azt válaszolták, nem lehet tudni előre.

A tavalyi kutatás adatai szerint minden megkérdezett háztartásban jelen vannak a következő okoseszközök: telefon, táblagép, laptop, televízió, okosóra. A telefon, táblagép, laptop, televízió gyakoribb volt, az okosóra ritkábban fordult elő. A 2024-es kutatásban szintén ezek az okoseszközök domináltak, ami azt mutatja, hogy az eszközök elterjedése a háztartásokban változatlanul magas.

Az óvodáskorú gyermekek eszközhasználatára már az első kutatás során is magas használatot mutatott: válaszdóim túlnyomó többsége, 27 fő azt jelezte, hogy gyermeke használ valamilyen okoseszközt. Idei kutatásomban szintén ez a válasz volt jellemző. Ez azt jelenti, hogy az eszközhasználat nem csökkent. Ebben az életkorban már szinte általános.

Mindkét évben, mindkét kutatás eredményében azt jelent meg, hogy a gyermekek általában szülői felügyelet használják az eszközöket, vagy idősebb testvér vagy nagyszülők mellett. Ellenben megjelentek olyan válaszok is, miszerint a gyermek magában van az eszközhasználat során. Ez a kérdés kiemelten jelentős, ugyanis a fogyasztott tartalom minőségének és mennyiségének felügyelete és szabályozása fontos.

A használat rendszeressége szempontjából a 2023-as adatok, valamint a 2024-es adatok is arra engednek következtetni, hogy az óvodáskorúak esetében az eszközhasználat napi használatot jelent. Ez azt jelenti, hogy a szülők nem tudják, vagy nem is kívánják korlátozni gyermekeik eszközhasználatát. Persze itt is akadnak kivételek, de a döntő többség esetében nem ez a helyzet.

Az eszközök alkalom szerinti lebontása hasonlóan alakult mindkét kutatás esetén: átlagosan 1-2 óra a jellemző eszközhasználat.

A szülők hozzáállását tekintve szintén nem volt jelentős eltérés. A szülők nagy része szabályokhoz köti az eszközhasználatot, amit általában előre megbeszélnek a gyerekekkel. A szülők szeretnék, ha gyermekük kevesebbet használná az eszközöket, valamint fejlesztő célokra.

Már a 2023-as kutatásban is több szülő jelzett különféle negatív hatásokat, amiket az okoseszközök okozhatnak, például: látás romlása, koncentráció romlása, addikció, agresszió, társas kapcsolatok hiánya, szociális készségek romlása. Kitértek a beszédfejlődésre is. Itt felhoztak több pozitív példát, miszerint jellemző a szókincs bővülése, kíváncsiság, kérdések feltétele, érdeklődés, idegen szavak elsajátítása, új szavak, kifejezések megismerése. Egy-egy mesét, történetet közösen meg tudnak beszélni a gyerekek a szüleikkel. A szülők kifogásolták az okoseszközhasználat időtartamát, és használatának minőségét.

Továbbá a szülők véleménye szerint az eszközhasználat jellemző, és jelentős mértékű az alfa-generációs gyermekek körében. Volt olyan szülő, aki egyenesen úgy véli, kikerülhetetlenek a különféle okoseszközök.

Összegzésként elmondható, hogy a két év két kutatásának eredménye nagyrésztben megegyezik. Az okoseszközhasználat mindennapos használata jellemző az óvodáskorúak körében, számos pozitív és negatív pontját lehet felsorolni, ezek hatása az eszközhasználat minőségétől és mennyiségétől függ. A szülők elmondása alapján nincsenek teljesen az eszközhasználat ellen, bár szinte minden szülő azt szeretné, ha gyermeke kevesebbet használná az okoseszközöket.

4.3.5 Javaslatok, következtetések megfogalmazása a kapott eredmények alapján

Kutatásom célja az volt, hogy átfogóbb képet kapjak az óvodáskorúak okoseszközhasználatáról, valamint szüleik ezzel kapcsolatos véleményéről, különös tekintettel az óvodáskorú gyermekek beszédére, beszédfejlődésére és kommunikációs képességére gyakorolt hatására.

A kutatásom során három hipotézist állítottam fel:

H1: Az okoseszközhasználat igen gyakori az óvodáskorúak életében.

Ez a hipotézis beigazolódt. A válaszokból az derült ki, hogy a gyerekek nagy része 2-3 éves korban kapcsolatba kerül az okoseszközökkel és a digitális világgal. Az eszközhasználat igen jelentős: szinte mindennapos, főleg szabadidőtöltés során.

A közös foglalkozás alatt feltett első és második kérdés (Tudjátok, mi az az okostelefon vagy tablet?", „Ti szoktatok használni ilyen? Melyiket szereted jobban: a telefont, a tabletet vagy a számítógépet?") erre irányult, a gyerekek válaszai alapján mindannyian ismerik a különféle eszközöket és aktívan használják is. A klinikai interjú során feltett első kérdés is erre vonatkozott („Szoktál otthon használni telefont vagy tabletet? Emlékszel, mikor használtad legutóbb?"), amire minden gyerek azt válaszolta, hogy szokott használni valamilyen okoseszközt, akár telefont, tabletet, számítógépet, laptopot vagy ha nem használja ezeket, néz televíziót.

A szülőkkel készített interjú első kérdésére adott válaszok szintén ezt a hipotézist igazolják („Milyen gyakran használják a gyermekeik az okoseszközöket (például telefont, tabletet vagy számítógépet) otthon?"). A válaszok alapján az óvodáskorúak napi rendszerességgel használják az eszközöket.

H2: Az óvodáskorúak leginkább mesét néznek az eszközökön vagy játszanak rajta

Ezt szintén megerősítették a kutatási adatok, ugyanis a legtöbb gyerek játszik vagy mesét néz az eszközön.

Konkréten a foglalkozás alatt feltett harmadik, negyedik és hetedik kérdés irányul erre („Szerintetek miért jók ezek az eszközök? Mi az, amit szerettek csinálni rajta", „Ha használhatod, általában mit szoktál rajta nézni vagy játszani?", „Mi a kedvenc játékod vagy videód, amit megnézel?")

A válaszok alapján egyöntetűen az derül ki, hogy az óvodáskorúak leginkább mesenézésre, valamint játékokra használják ezeket az eszközöket. A kedvenc játék valamint mese az egyedi válasz volt a gyerekek nagy részénél

A gyerekek szüleinek válasza szintén igazolja ezt a hipotézist, ugyanis a számukra feltett második kérdés („Milyen típusú tartalmakat használnak leginkább a gyerekek? Inkább meséket néznek, játékokat játszanak, vagy más tevékenységeket végeznek?") adatai alapján ők is azt mondták, hogy gyermekük leginkább játszik az eszközön vagy mesét néz rajta. Itt egyértelműen igazolódt a hipotézis.

H3. A szülők inkább pozitív véleménnyel lesznek a különféle okoseszközökről, véleményük szerint pozitív hatással van gyermekük beszédfejlődésére az okoseszköz használat.

Ez a hipotézis csak részben igazolódott be. A szülők véleménye megoszlott a témában: többen felhozták a szókincs bővülését, kíváncsiságot, érdeklődést, idegen nyelv elsajátítás – különösen a mesék kapcsán-, ugyanakkor több szülő aggodalmát fejezte ki a túlzott eszközhasználat miatt, amely szerintük negatívan befolyásolhatja gyermekük kommunikációs, szociális, érzelmi képességeit.

A szülőknek feltett ötödik, hatodik, nyolcadik és kilencedik kérdés („Tapasztaltak-e bármilyen változást a gyermekeik viselkedésében vagy szociális képességeiben az okoseszközök használata miatt?”, Milyen típusú tanulási vagy fejlődési előnyöket látnak az okoseszközök használatában, ha egyáltalán látnak ilyet?”, „Hogyan befolyásolja szerintük az eszközhasználat a gyermekük kommunikációs és szociális készségeit?”, „Mit gondolnak arról, hogy a gyerekek már ilyen korán megismerkednek az okoseszközökkel? Tartanak-e valamilyen lehetséges negatív hatástól?”) központi témája irányult az eszközhasználat általi pozitív, illetve negatív hatásra, főként a beszédfejlődést tekintve. A válaszok megoszlottak, a szülők úgy vélik, mint ahogy mindennek, ennek is van pozitív és negatív hatása, amire figyelni kell az a mérték és a szabályok betartása.

Az eredmények alapján a következő javaslatokat fogalmazom meg:

- 3 éves kor alatt lehetőség szerint a gyermek még ne kerüljön kapcsolatba az okoseszközökkel és a digitális világgal.
- Az eszközhasználat mindig szülők, nagyszülők, idősebb testvér felügyelete mellett történjen.
- Az eszközhasználat legyen tudatos és szabályokhoz kötött.
- A tartalom illeszkedjen az életkorhoz, mutakozzon meg fejlesztő hatása, legyen interaktív.
- A szülők beszélgessenek gyermekükkel az eszközhasználatról, járjanak el példaként benne.
- Az eszközök ne jutalomként, valamint a gyermek lefoglalásaként jelenjenek meg.
- Legyenek alternatív tevékenységek az okoseszközök helyett (például meseolvasás, társasjáték, rajzolás, alkotás, beszélgetés stb.)

Összefoglalás

Az okoseszközök szerves részét képezik életünknek. Ezek pozitív és/vagy negatív hatásairól lehet vitázni, viszont abban talán mindannyian egyetértünk, hogy ezek az okoseszközök nem csak részét képezik életünknek, hanem hatással is vannak rá.

Kutatásomban azt vizsgáltam, milyen hatással lehetnek a különféle okoseszközök valamint a digitális világ az óvodáskorú gyermekek kommunikációs képességére.

A kutatás során kiderült, hogy a gyermekek nagy része használ valamilyen okoseszközt, ezeket naponta többször, vagy legalábbis naponta használja, átlagosan 2 órát. A kutatásban arra is választ kapunk, hogy a legtöbb gyermek 2-3 évesen kerül először kapcsolatba különféle okoseszközökkel, legtöbbször szülői felügyelet mellett használják ezeket, de az sem ritka, hogy egyedül. A gyermekek legkedveltebb tevékenysége az okoseszközökön a játék és a mese nézés.

A szülők nagy része szabályokhoz köti gyermeke okoseszközhasználatát. Úgy gondolják vannak az okoseszközhasználatnak pozitív hatásai, ide sorolták a szókincs bővülését, érdeklődést, kíváncsiságot, idegen szavak elsajátítását. Természetesen voltak, akik az ellenkezőjét gondolták: agresszióra, hanyatló szókincsre, rossz önkifejezésre, függőségre hívták fel a figyelmet. A szülők több mint a fele gondolja azt, hogy az okoseszközök hatással vannak a gyermek beszédfejlődésére és kommunikációs képességére, és lesznek is a jövőben.

A kutatásom során három hipotézist állítottam fel:

H1: Az okoseszközhasználat igen gyakori az óvodáskorúak életében.

Ez a hipotézis beigazolódott. A válaszokból az derült ki, hogy a gyerekek nagy része 2-3 éves korban kapcsolatba kerül az okoseszközökkel és a digitális világgal. Az eszközhasználat igen jelentős: szinte mindennapos, főleg szabadidőtöltés során.

A közös foglalkozás alatt feltett első és második kérdés (Tudjátok, mi az az okostelefon vagy tablet?", „Ti szoktatok használni ilyet? Melyiket szereted jobban: a telefont, a tabletet vagy a számítógépet?") erre irányult, a gyerekek válaszai alapján mindannyian ismerik a különféle eszközöket és aktívan használják is. A klinikai interjú során feltett első kérdés is erre vonatkozott („Szoktál otthon használni telefont vagy tabletet? Emlékszel, mikor használtad legutóbb?"), amire minden gyerek azt válaszolta, hogy szokott használni valamilyen okoseszközt, akár telefont, tabletet, számítógépet, laptopot vagy ha nem használja ezeket, néz televíziót.

A szülőkkel készített interjú első kérdésére adott válaszok szintén ezt a hipotézist igazolják („Milyen gyakran használják a gyermekeik az okoseszközöket (például telefont, tabletet

vagy számítógépet) otthon?”). A válaszok alapján az óvodáskorúak napi rendszerességgel használják az eszközöket.

H2: Az óvodáskorúak leginkább mesét néznek az eszközökön vagy játszanak rajta

Ezt szintén megerősítették a kutatási adatok, ugyanis a legtöbb gyerek játszik vagy mesét néz az eszközön.

Konkrétan a foglalkozás alatt feltett harmadik, negyedik és hetedik kérdés irányul erre („Szerintetek miért jók ezek az eszközök? Mi az, amit szerettek csinálni rajta”, „Ha használhatod, általában mit szoktál rajta nézni vagy játszani?”, „Mi a kedvenc játékod vagy videód, amit megnézel?”)

A válaszok alapján egyöntetűen az derül ki, hogy az óvodáskorúak leginkább mesenézésre, valamint játékokra használják ezeket az eszközöket. A kedvenc játék valamint mese az egyedi válasz volt a gyerekek nagy részénél

A gyerekek szüleinek válasza szintén igazolja ezt a hipotézist, ugyanis a számukra feltett második kérdés („Milyen típusú tartalmakat használnak leginkább a gyerekek? Inkább meséket néznek, játékokat játszanak, vagy más tevékenységeket végeznek?”) adatai alapján ők is azt mondták, hogy gyermekük leginkább játszik az eszközön vagy mesét néz rajta. Itt egyértelműen igazolódott a hipotézis.

H3. A szülők inkább pozitív véleménnyel lesznek a különféle okoseszközökről, véleményük szerint pozitív hatással van gyermekük beszédfejlődésére az okoseszköz használat.

Ez a hipotézis csak részben igazolódott be. A szülők véleménye megoszlott a témában: többen felhozták a szókincs bővülését, kíváncsiságot, érdeklődést, idegen nyelv elsajátítás – különösen a mesék kapcsán-, ugyanakkor több szülő aggodalmát fejezte ki a túlzott eszközhasználat miatt, amely szerintük negatívan befolyásolhatja gyermekük kommunikációs, szociális, érzelmi képességeit.

A szülőknek feltett ötödik, hatodik, nyolcadik és kilencedik kérdés („Tapasztaltak-e bármilyen változást a gyermekeik viselkedésében vagy szociális képességeiben az okoseszközök használata miatt?”, Milyen típusú tanulási vagy fejlődési előnyöket látnak az okoseszközök használatában, ha egyáltalán látnak ilyet?”, „Hogyan befolyásolja szerintük az eszközhasználat a gyermekük kommunikációs és szociális készségeit?”, „Mit gondolnak arról, hogy a gyerekek már ilyen korán megismerkednek az okoseszközökkel? Tartanak-e valamilyen lehetséges negatív hatástól?”) központi témája irányult az eszközhasználat általi pozitív, illetve negatív hatásra, főként a beszédfejlődést tekintve. A válaszok megoszlottak, a szülők úgy vélik, mint ahogy mindennek, ennek is van pozitív és negatív hatása, amire figyelni kell az a mérték és a szabályok betartása.

Véleményem szerint kutatásom hasznos, ugyanis ad egy képet a jelenlegi okoseszköz használatról az óvodáskorúak esetében. Ajánlom óvodapedagógusoknak és szülőknek is egyaránt, valamint bárkinek, akit érdekel a téma.

Резюме

Розумні пристрої є невід'ємною частиною нашого життя. Про позитивні та/або негативні наслідки цього можна обговорювати, але, можливо, ми всі погоджуємося, що ці розумні пристрої не лише є частиною нашого життя, але й впливають на нього.

У своєму дослідженні я досліджувала вплив різних розумних пристроїв на розвиток мовлення дітей дошкільного віку.

У ході дослідження виявилось, що більшість дітей користуються якимись смарт-пристроями, користуються ними кілька разів на день або хоча б щодня в середньому по 2 години. У дослідженні ми також отримуємо відповідь, що більшість дітей вперше стикаються з різними смарт-пристроями у віці 2-3 років, зазвичай вони користуються ними під наглядом батьків, але також нерідкі випадки, коли вони користуються ними поодиночі. Улюблені заняття дітей на смарт-пристроях – це грати в ігри та дивитися казки.

Більшість батьків пов'язують використання розумних пристроїв своєю дитиною з правилами, багато хто вважає, що розумні пристрої корисні та мають різний вплив на розвиток. Звісно, були й ті, хто вважав протилежне: звертали увагу на агресію, скорочення словникового запасу, погане самовираження, залежність. Більше половини батьків вважають, що розумні пристрої впливають на мовленнєвий розвиток їхніх дітей і впливатимуть у майбутньому. Тут також думки розділилися, хтось відзначив позитивний, хтось негативний розвиток подій.

Більшість вихователів у дитячих садках мають хорошу думку про різні розумні пристрої та їх використання, вони використовують їх кілька разів на день або тиждень під час роботи, їм вони подобаються, але вони наголошують на важливості правильного використання та поміркованості. Були названі як позитивні, так і негативні ефекти. До позитивних ефектів віднесли: знайомство з різними казками, потішками, піснями, розширення словникового запасу за рахунок них, отримання додаткової інформації, можливість вивчати іноземну мову, наявність творчих, розвиваючих ігор в Інтернеті. Важливо підкреслити, що ці засоби можуть мати позитивний вплив на дітей та їх мовленнєвий розвиток, якщо їх використовувати для того, для чого вони потрібні, і в міру.

Негативні ефекти включають порушення уваги, порушення уяви, фантазії та творчих здібностей, сонливість, не підходящі рухи, відсутність спілкування, синдром дефіциту уваги, порушення мови та залежність.

На початку своєї роботи я висунула три гіпотези. Моєю першою гіпотезою було те, що діти дошкільного віку використовують різні розумні пристрої. Ця гіпотеза підтвердилася. Відповіді показали, що більшість дітей стикаються з розумними пристроями та цифровим світом у віці 2-3 років. Використання приладу дуже значне: майже щодня, особливо у вільний час.

Перші два запитання, поставлені під час спільного заняття («Ви знаєте, що таке смартфон або планшет?», «Ви зазвичай користуєтесь такими пристроями? Який більше подобається: телефон, планшет чи комп'ютер?»), були спрямовані на з'ясування цього питання. Відповіді дітей показали, що всі вони знайомі з різними пристроями та активно їх використовують. Перше запитання, поставлене під час клінічного інтерв'ю («Ти користуєшся телефоном або планшетом вдома? Пам'ятаєш, коли востаннє їх використовував?»), також стосувалося цього питання. Усі діти відповіли, що користуються якимось розумним пристроєм — телефоном, планшетом, комп'ютером, ноутбуком, або, якщо не користуються ними, то принаймні дивляться телевізор.

Відповіді на перше запитання інтерв'ю з батьками також підтверджують цю гіпотезу («Як часто ваші діти використовують розумні пристрої (наприклад, телефон, планшет або комп'ютер) вдома?»). Згідно з отриманими відповідями, діти дошкільного віку користуються цими пристроями щодня.

Згідно з моєю другою гіпотезою, вихователі в дитячих садках під час роботи використовують різні інструменти, тим самим допомагаючи роботі вихователів. Дослідження показують, що це теж правда.

Згідно з моєю другою гіпотезою, дошкільнята найчастіше дивляться мультфільми або грають на розумних пристроях. Це також підтверджується результатами дослідження, адже більшість дітей використовують пристрої саме для ігор або перегляду мультфільмів.

Зокрема, на це були спрямовані третє, четверте та сьоме запитання, поставлені під час заняття («Як ви думаєте, чим корисні ці пристрої? Що вам подобається на них робити?», «Коли користуєшся, що зазвичай дивишся або в що граєш?», «Яка твоя улюблена гра або відео, яке дивишся?»). Відповіді чітко свідчать про те, що діти дошкільного віку переважно використовують пристрої для ігор та перегляду мультфільмів. Щодо улюблених ігор і мультфільмів — більшість дітей дали індивідуальні, відмінні відповіді.

Відповіді батьків також підтверджують цю гіпотезу. На друге запитання, поставлене під час інтерв'ю з батьками («Який тип контенту найчастіше використовують

ваші діти? Вони переважно дивляться мультфільми, грають у ігри чи займаються чимось іншим?»), більшість відповіли, що їхні діти найчастіше або грають, або дивляться мультфільми на пристроях. Таким чином, ця гіпотеза була чітко підтверджена.

Моя третя гіпотеза полягала в тому, що батьки матимуть більш позитивну думку про розумні пристрої та їхній вплив на розвиток мовлення дитини. Це більш складне питання, оскільки була велика кількість позитивних і негативних думок, обидві підтверджені кількома причинами. Відповіді тут були досить розділеними, але це частково підтвердилося. Більшість батьків вважають, що інтелектуальні пристрої покращують словниковий запас і розвивають мовлення їхніх дітей. Вони можуть вивчати нові слова за допомогою казок і вивчати іноземну мову.

Були й такі, що сформулювали протилежне: розумний пристрій негативно впливає на мовленнєвий розвиток дошкільника, йому важче висловлюватися, збіднюється словниковий запас, він менше спілкується.

П'яте, шосте, восьме та дев'яте запитання, поставлені батькам («Чи помітили ви якісь зміни у поведінці або соціальних навичках ваших дітей у зв'язку з використанням розумних пристроїв?», «Які, на вашу думку, навчальні або розвиткові переваги має використання розумних пристроїв, якщо такі взагалі є?», «Як, на вашу думку, впливає використання пристроїв на комунікативні та соціальні навички вашої дитини?», «Що ви думаєте про те, що діти так рано розпочинають знайомство з розумними пристроями? Чи маєте побоювання щодо можливого негативного впливу?») стосувалися позитивного та негативного впливу використання пристроїв, зокрема на розвиток мовлення.

Відповіді виявилися різноманітними: більшість батьків вважає, що, як і в усьому, у використанні розумних пристроїв є як позитивні, так і негативні сторони. Найголовніше — це дотримання міри та встановлених правил, які регулюють користування пристроями.

На мою думку, моє дослідження є корисним, оскільки дає уявлення про поточне використання розумних пристроїв у випадку дошкільнят. Рекомендую вихователям дитячих садків і батькам, а також усім, хто цікавиться цією темою.

Felhasznált irodalom

Aboujaoude, E. (2011). *Virtually you – The dangerous powers of the e-personality*. New York, London: W. W. Norton & Company

Adamikné Jászó Anna (2006): A nyelvi tudatosság fejlődése az anyanyelv elsajátítása során. *Alkalmazott Nyelvtudomány* 6 (https://matarka.hu/cikk_list.php?fusz=21044 Letöltés ideje: 2024.03.06.)

Albertné Herbszt Mária (2004): *Gyermeknyelv*. In Adamikné Jászó Anna (főszerk.): *A magyar nyelv könyve*. Trezor Kiadó, Budapest

Antalóczy, T., Pörcki, Zs., Vaskuti, G. (2012): *Óvodások távirányítóval. Média-és filmfogyasztás a legifjabb nemzedékek körében*, IV. folyam III. évfolyam (2012/I-II. szám), Budapest

Bányász Péter – Szabó András – Orbók Ákos (2019): *Okoseszközök Éves továbbképzés az elektronikus információs rendszer biztonságával összefüggő feladatok ellátásában részt vevő személy számára 2016*, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest

Bányász, Péter (2017): *A közösségi média, mint az információs hadszíntér speciális tartománya*. XII. Évf. („KÖFOP” szám), Budapest

Bartók Éva et al. (2020): *Logopédiai módszertani útmutató óvónőknek*, OSLI Kft, Marosvásárhely

Berghauer-Olasz Emőke (2013): *Fejlesztéslélektan I. (Jegyzet)*, Beregszász

Berko Gleason, J. (1988): *Language and socialization*. In: Kessel, F. (szerk.), *The development of language and language researchers*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Berta, Judit Csabai Krisztina (2014): *Szocializáció gyermek- és serdülőkorban. Elakadások, zavarok és kibontakozás*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, (ISBN 978-963-308-181-5), - Kézirat, Budapest.

Bóna Judit (2018): *Gyermeknevelés – online tudományos folyóirat. A gyermeknyelv aspektusai*, 2018/3

Braun Éva, Zékány Krisztina, Kovács-Burkos Erzsébet (2017): *Magyar nyelv Tankönyv az általános oktatási rendszerű tanintézetek 9. osztálya számára „Cbir”*, Lemberg,

Buckingham David (2005): *Médiaoktatás*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest

Crystal, David (2003): *A nyelv enciklopédiája*. Osiris Kiadó, Budapest

Dankó Ervinné (2016): *Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában*, Flaccus Kiadó

Deme László (1987): *A beszéd és nyelv*, Tankönyvkiadó, Budapest

Deme László (2007): A magyar nyelv könyve, Trezor Kiadó, Budapest, (nyolcadik kiadás)

Egerszegi Anna (2012): Az etimologizálás jelenségének vizsgálata óvodás korú gyermekek nyelvhasználatában. Anyanyelv-pedagógia 2012/1.

Erwin Richter, Walburga Brügge, Katharina Mohs (1997): Így tanulnak beszélni a gyerekek, Akkord kiadó, Budapest

Fischer Sándor (1966): A beszéd művészete, Gondolat, Budapest

G. Molnár, P., Szőke-Milinte E. (2018): Pedagógiai valóságok. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, (ISBN 978-615-5224-80-5), Budapest

Glózer, Rita (2016): A részvétel kultúrája a YouTube-on, Fókuszpontok. Úton az ifjúság megismerése felé. szerk. Székely Levente, Gondolat Kiadó, Infonia, Budapest. 2-4

Gósy Mária (1984): Hangtani és szótani vizsgálatok hároméves gyermekek nyelvében. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Gósy Mária (1997): Beszéd és Óvoda, Nikol Gmk, Budapest

Gósy Mária (2005): Pszicholingvisztika. Osiris Kiadó, Budapest

Greenfield, David (2011): The Addictive Properties of Internet Usage. In Young, K. S., de Abreu, C. N. (Eds.), Internet Addiction – A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment New Jersey: John Wiley & Sons, Inc

<http://www.anyanyelvpedagogia.hu/cikkek.php?id=376> (letöltés ideje: 2024.03.06)

<https://galaxis.startupguide.hu/okoseszkozok-smart-devices-okoseszkoz-smart-device-intelligent-devices-intelligens-eszkozok-okos-megoldasok>

József István PhD főiskolai docens (2011): Fejlődépszichológia, Kaposvár

Kósa Éva – Vajda Zsuzsanna (1998): Szemben a képernyővel. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest

Lengyel Zsolt (1981): A gyermek nyelve. Gondolat Kiadó, Budapest.

Lengyel Zsolt (1997): Bevezetés a pszicholingvisztikába. Kézirat. Veszprém

Lukács, Ágnes – Leonard, Laurence B. – Kas, Bence – Pléh, Csaba (2009): The use of tense and agreement by Hungarian-speaking children with language impairment. Journal of Speech, Language, and Hearing Research 52.

Molnár Edina (2019): Elektronikus médiahasználat óvodáskorban. Alapismereti és Szakmódszertani Tanszék, Pedagógusképző Kar, Neumann János Egyetem, Kecskemét

Nagy Tamás, (2010): Vélemény 2.0-közösségi médiakönyv-. Magyar Elektronikus Könyvtár, Budapest

Nelson, Katherine – Gruendel, Janice M. (1979): At morning it's lunchtime. A scriptal view of children's dialogues. Discourse Processes 2/2

Neuberger Tilda (2014): A spontán beszéd sajátosságai gyermekkorban, Eötvös Kiadó, Budapest

Piaget, Jean (1970): Válogatott tanulmányok. Gondolat Kiadó, Budapest

Réger Zita (2002): Utak a nyelvhez, Második Kiadás, Soros Alapítvány és MTA Nyelvtudományi Intézet Budapest

S. Meggyes Klára (1971): Egy kétéves gyermek nyelvi rendszere. Akadémiai Kiadó, Budapest.

szerk. Bóna Judit (2017): Új utak a gyermeknyelvi kutatásokban, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest

Telegdi Zsigmond (1989): Bevezetés az általános nyelvészetbe, Tankönyvkiadó, Budapest

Új köznevelés 2019. január-február, 75. évf. 1-2. szám Pálinkás-Purgel Zsuzsa Alfa generáció – a „digitális bábik” kora (<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/alfa-generacio-a-digitalis-bebik-kora> Letöltés ideje: 2023.11.26)

Vértés O. András (1953): A gyermek nyelve. Jegyzet. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola – Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat, Budapest

(<http://dislexia.ro/wp-content/uploads/2020/04/HU-belso.pdf> Letöltés ideje: 2024.03.12)

(Letöltés ideje: 2023.11.26 <https://core.ac.uk/download/pdf/141828733.pdf#page=122>)

1. ábra: Erwin Richter, Walburga Brügge, Katharina Mohs (1997): Így tanulnak beszélni a gyerekek, Akkord kiadó, Budapest

2. ábra:

Generációk, születési év szerint forrása: https://www.researchgate.net/figure/Generations-by-birth-year-Suderman-2016_fig1_316326529 (letöltés ideje: 2024.10.11)

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A szókincs differenciálódása 2 példa alapján (Richter-Walburga etc., 1977)	15
2. ábra: Generációk, születési év szerint (Sudermann, 2016)	21
3. ábra: A korosztályok megoszlása az óvónők esetében	45
4. ábra: Mennyi idős korában került a gyermek kapcsolatba az okoseszközökkel?	46
5. ábra: Az okoseszköz használat során a gyermek kivel van?	46
6. ábra: Milyen rendszerességgel használ a gyermeke okoseszközt?	47
7. ábra: Alkalmanként átlagosan hány percet használja a gyermek az eszközt?	47
8. ábra: Megítélése szerint a készülék használatának vannak negatív hatásai a gyermekére nézve?	48

MELLÉKLETEK

1.sz. melléklet

KUTATÁSI ENGEDÉLY KÉRELEM SZAKDOLGOZATHOZ

A kérelmező adatai

Név: Ködöböc Orsolya

Email cím: kodoboc.orsolya.s19op@kmf.org.ua

Tanintézmény neve: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

A kutatás helyszíne: Zápszonyi Fecske Bölcsőde-Óvoda

Kutatási téma: Az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermek kommunikációs képességére/ Вивчення впливу смарт-пристроїв та цифрового світу на комунікативні навички дітей

Kutatás célja: Vizsgálni az okoseszközök használatának lehetséges hatásait az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére. Különös figyelmet fordítva a technológiai eszközökkel való korai kognitív, nyelvi és kommunikációs képességekre gyakorolt hatásaira, valamint az esetleges kockázatokra és lehetőségekre. A kutatás során összegyűjtött adatok és elemzések alapján a tanulmányom célja, hogy betekintést nyújtsak abba, jelenleg milyen módon formálja az okoseszközök használata az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődését, milyen hatással van beszédprodukciójukra, valamint a jövőben milyen hatással lehet arra.

Kutatás időtartama: 2024. október 7.-november 29.

2.sz. melléklet

KUTATÓI NYILATKOZAT

Alulírott, Ködöböc Orsolya, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatója, ezúton kérem engedélyét kutatásom elvégzéséhez a Zápszonyi Fecske Bölcsőde-Óvodában. Kutatásom témája az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermekek kommunikációs képességeire.

A kutatás kizárólagos célja annak feltárása, hogy az okoseszközök milyen hatással lehetnek az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére és kommunikációs képességeire. A kutatás során a

gyermeknek olyan kérdéseket teszek fel, amelyek segítenek megérteni a technológia hatását beszédprodukciónjukra és kognitív fejlődésükre.

Kutatásom során minden adatgyűjtés anonim módon történik, és a résztvevők személyes adatai teljes mértékben bizalmasak maradnak. Semmilyen személyes információ nem kerül rögzítésre, és a gyűjtött adatokat kizárólag a tanulmány elkészítésére használom fel. Az adatok feldolgozása és elemzése során szigorúan betartom a vonatkozó adatvédelmi szabályokat és etikai előírásokat.

Az adatokat kizárólag a kutatásom céljaira használom fel, és a kutatás befejeztével azok semmilyen módon nem kerülnek továbbadásra vagy más célra felhasználásra.

Köszönöm az együttműködését és az engedélyét a kutatás elvégzéséhez.

Tisztelettel,

Ködöböc Orsolya

Zápszony, _____

Kérelmező aláírása

3.sz. melléklet

BELEEGYEZŐ NYILATKOZAT

Én, _____, a _____ vezetőnöje engedélyezem, hogy Ködöböc Orsolya, aki a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola IV. évfolyamos óvodapedagógia szakos hallgatója, levelező tagozaton, vizsgálatot végezzen, a nagycsoportos gyerekekkel, klinikai kikérdezés formájában az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermek kommunikációs képességére céljából.

Dátum: _____

Aláírás: _____

BELEEGYEZŐ NYILATKOZAT

Én, Dávid Edina, a Zéjzsonyi Ferenc Bölcsész-óvodavezetőnője engedélyezem, hogy Kődöböc Orsolya, aki a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola IV. évfolyamos óvodapedagógia szakos hallgatója, levelező tagozaton, vizsgálatot végezzen, a nagycsoportos gyerekekkel, klinikai kikérdezés formájában az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermek kommunikációs képességére céljából.

Dátum: 2024.10.04

Aláírás: Dávid Edina

4.sz. melléklet

A foglalkozásterv keretein belül feltett kérdések listája

1. „Tudjátok, mi az az okostelefon vagy tablet?”
2. „Ti szoktatok használni ilyet? Melyiket szereted jobban: a telefont, a tabletet vagy a számítógépet?”
3. „Szerintetek miért jók ezek az eszközök? Mi az, amit szerettek csinálni rajta?”
4. „Ha használhatod, általában mit szoktál rajta nézni vagy játszani?”
5. „Szoktál egyedül használni vagy inkább valakivel együtt, például anyával vagy apával?”
6. „Mennyi ideig szoktál vele játszani? Szerinted ez sok vagy kevés idő?”
7. „Mi a kedvenc játékod vagy videód, amit megnézel?”
8. „Szerinted mi történne, ha egy napig nem használhatnánk ezeket az eszközöket? Mivel játszanál helyette?”
9. „Tudsz valamit, amit az okoseszközök segítségével tanultál meg?”
10. „Mit gondolsz, kell-e valamilyen szabály, amikor telefont vagy tabletet használunk?”

5.sz. melléklet

A klinikai interjú során feltett kérdések listája

1. „Szoktál otthon használni telefont vagy tabletet? Emlékszel, mikor használtad legutóbb?”
2. „Mit szoktál csinálni, amikor a tabletet vagy telefont használod?”

3. „Amikor a tableten játszol vagy videókat nézel, hogy érzed magad közben? Boldog vagy, izgatott, esetleg valami más?”
4. „Ha választhatnál, hogy telefont használj vagy valami más játékkal játszs, melyiket választanád?”
5. „Van olyan, amikor nem szabad telefont vagy tabletet használni? Mit szoktál csinálni akkor?”
6. „Emlékszel olyan alkalomra, amikor szomorú voltál, mert nem tudtad használni a telefont vagy tabletet? Mi történt akkor?”
7. „Van kedvenc meséd vagy játszod a tableten? Mesélnél róla egy kicsit?”
8. „Van olyan dolog, amit a telefonon vagy tableten tanultál meg? Mesélnél róla?”
9. „Mit csinálsz, ha elfáradsz a tabletezésben? Van, hogy abbahagyod magadtól?”
10. „Mi lenne, ha egy napig nem használhatnád a telefont vagy tabletet? Mit csinálnál helyette?”

6.sz. melléklet

Szülők számára összeállított kérdések listája

1. „Milyen gyakran használják a gyermekeik az okoseszközöket (például telefont, tabletet vagy számítógépet) otthon?”
2. „Milyen típusú tartalmakat használnak leginkább a gyerekek? Inkább meséket néznek, játékokat játszanak, vagy más tevékenységeket végeznek?”
3. „Miért engedik a gyermekeiknek használni ezeket az eszközöket? Inkább szórakozásra, tanulásra vagy más okból?”
4. „Szoktak-e időkorlátokat bevezetni az eszközhasználatra? Ha igen, milyen szabályokat követnek?”
5. „Tapasztaltak-e bármilyen változást a gyermekeik viselkedésében vagy szociális képességeiben az okoseszközök használata miatt?”
6. „Milyen típusú tanulási vagy fejlődési előnyöket látnak az okoseszközök használatában, ha egyáltalán látnak ilyet?”
7. „Van-e olyan helyzet, amikor inkább nem engedik használni az okoseszközöket? Miért?”
8. „Hogyan befolyásolja szerintük az eszközhasználat a gyermekük kommunikációs és szociális készségeit?”
9. „Mit gondolnak arról, hogy a gyerekek már ilyen korán megismerkednek az okoseszközökkel? Tartanak-e valamilyen lehetséges negatív hatástól?”

10. „Milyen változtatásokat szeretnének látni a gyermekek eszközhasználati szokásaiban, ha van ilyen?”

7.sz. melléklet

FOGLALKOZÁSTERV

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás- és Intézményvezetés Tanszék

Foglalkozásterv

Okoseszközök szerepe a mindennapokban

Az óvodapedagógus neve: Ködöböc Orsolya

A foglalkozás helyszíne: Zápszonyi Fecske Óvoda

A foglalkozás ideje: 2024. október 30.

Óvodai gyermekcsoport neve: Manócska

A foglalkoztatott korcsoport: Nagycsoport

A csoport létszáma: 10

Zápszony, 2024

A tevékenység témája: Okoseszközök világa – Hogyan használjuk őket?

Tevékenységi forma: A külső világ tevékeny megismerése – technológiai tartalommal

A tevékenység tartalma: Kötetlen beszélgetés az okoseszközök típusairól (telefon, tablet, óra, televízió, stb.), ezek használatáról és mindennapi szerepükről. Kérdések és válaszok segítségével feltérképezzük, mit tudnak a gyerekek ezekről az eszközökről, valamint érdekes történetek megosztásával ismereteket bővítünk.

Képességek fejlesztése:

Szociális képességek terén:

- Együttműködés a csoport tagjaival.
- Társas kapcsolatok építése és ápolása.
- Figyelmesség, udvariasság gyakorlása.
- Empátia fejlesztése a másik gyerek érzelmei és tapasztalatai iránt.

Értelmi képességek terén:

- Gondolkodás és összefüggések felismerése az eszközök működése és használata között.
- Megfigyelési készség erősítése.
- Technológiai alapfogalmak megértése egyszerű és életkoruknak megfelelő formában.

Verbális képességek terén:

- Beszélőkészség és nyelvhasználat bővítése.
- Élménybeszámoló készség fejlesztése.
- Kérdések megfogalmazása és válaszok megadása.

Esztétikai nevelés terén:

- Az okoseszközök formatervezése, színeinek és megjelenésének értékelése.
- Tetszik – nem tetszik érzés kinyilvánítása, véleményalkotás.

Nevelési feladatok:

- Az okoseszközök helyes használatára való felhívás.

- Egymás meghallgatásának gyakorlása.
- Udvariassági szabályok megerősítése.
- Biztonságos eszközhasználat fontosságának kiemelése.
- Tudatosítás, hogy az eszközök mellett más tevékenységekre is szánjanak időt.

A foglalkozás szervezeti formája: Félig kötött, lehetőséget adva a gyermekek spontán hozzászólásaira.

A foglalkozás munkaformája: Csoportos, de az egyéni megszólalások és ötletelések hangsúlyos szerepet kapnak.

A foglalkozás típusa: Ismeretterjesztő és kérdések által vezérelt kötetlen tevékenység.

A foglalkozás módszerei:

- Kérdésfeltevés (pl. „Milyen okoseszközöket ismersz?”).
- Magyázat az egyszerű funkciókról (pl. ébresztő beállítása).
- Megfigyeltetés (pl. eszközök közötti különbségek).
- Elbeszélés gyermekek tapasztalatairól.
- Közös játékos helyzetek kialakítása (pl. szerepjátékok).
- Ösztönzés és érdeklődés fenntartása.

Időkeret: 20-25 perc (igény szerint rugalmasan kezelve a gyerekek érdeklődésétől függően).

A foglalkozás menete

I. Kezdő szakasz

A foglalkozás kezdetén a gyerekek figyelmének felkeltése érdekében a csoportszobában elhelyezett vetítőt és számítógépet használtam. Röviden bemutattam nekik egy tabletet és egy okostelefont, megkérdezve, hogy felismerik-e ezeket az eszközöket. Az érdeklődés felkeltése érdekében megkérdeztem:

- "Tudjátok, mi az az okostelefon vagy tablet?" Ezzel lehetőséget adtam nekik, hogy megosszák, milyen eszközöket ismernek otthonról.

A gyerekek nagyon izgatottan válaszoltak, szívesen osztották meg tapasztalataikat. Ezután megkérdeztem:

- "Ti szoktatok használni ilyet? Melyiket szereted jobban: a telefont, a tabletet vagy a számítógépet?"

Ezzel a kezdeti motivációval megalapoztam a beszélgetés kötetlen, interaktív jellegét, miközben minden gyermeket igyekeztem bevonni.

II. Alkotó szakasz

A foglalkozás fő részében az előre elkészített kérdéseket használtam, de teret adtam a gyerekek spontán hozzászólásainak is. A kérdések segítségével irányítottam a beszélgetést, miközben figyeltem arra, hogy minden gyerek megszólalhasson.

Az alábbi kérdéseket tettem fel:

1. "Szerinted miért jók ezek az eszközök? Mi az, amit szeretsz csinálni rajta?"

Ezzel a kérdéssel arra ösztönöztem őket, hogy kifejezzék, miért tartják hasznosnak vagy izgalmasnak az eszközöket.

2. "Ha használhatod, általában mit szoktál rajta nézni vagy játszani?"

Példákat is említettem (pl. mesenézés, játékok), viszont igyekeztem, hogy válaszaimmal ne befolyásoljam a gyerekeket, inkább „csendes szemlélőként” figyeljem mit mondanak ők.

3. "Szoktál egyedül használni vagy inkább valakivel együtt, például anyával vagy apával?"

Itt a közös családi élményekre is rákérdeztem.

4. "Mennyi ideig szoktál vele játszani? Szerinted ez sok vagy kevés idő?"

Ez segített az időérzékelésük megismerésében. Előfordult, hogy idő helyett napszakot mondtak, pl. este, egész este, reggel.

5. "Mi a kedvenc játékod vagy videód, amit megnézel?"

Lehetőséget adtam arra, hogy beszéljenek a kedvenc tartalmaikról.

6. "Szerinted mi történne, ha egy napig nem használhatnánk ezeket az eszközöket? Mivel játszanál helyette?"

Ez jó alapot adott a képzelőerő fejlesztéséhez.

7. "Tudsz valamit, amit az okoseszközök segítségével tanultál meg?"

Rávilágítottunk az eszközök pozitív hatásaira is.

8. "Mit gondolsz, kell-e valamilyen szabály, amikor telefont vagy tabletet használunk?"

A szabályok fontosságáról beszélgettünk.

Az eszközök bemutatása mellett megbeszéltük azok előnyeit és hátrányait, valamint arra is kitértünk, hogyan használhatók biztonságosan és hasznosan.

III. Befejező szakasz

A foglalkozás végén közösen összegeztük a beszélgetést. Megkérdeztem a gyerekeket, hogy mi tetszett nekik a legjobban, és mi volt számukra a legérdekesebb. Például:

- "Mi az, ami ma a legjobban tetszett neked?"
- "Mi volt a legérdekesebb, amit tanultál?"

Ezután megköszöntem nekik az aktív részvételt, és dicsértem őket a figyelmükért és a válaszaikért. Röviden összefoglaltam a foglalkozás során elhangzottakat, kiemelve, hogy milyen fontos felelősségteljesen használni ezeket az eszközöket.

A foglalkozás barátságos hangulatban zárult, a gyerekek lelkesedése és aktív részvétele alapján sikeresnek értékeltem. A gyerekek szívesen beszélgettek a különféle okoseszközökről, ez nagyon népszerű téma náluk. Mindenki kivételt nélkül részt vett a foglalkozásban, meg akarta osztani a saját véleményét, tapasztalatát, ő mire használja az okoseszközt, milyen okoseszközt használ és miért szereti.

KUTATÁSI ENGEDÉLY KÉRELEM

SZAKDOLGOZATHOZ

A kérelmező adatai

Név: Kődöböc Orsolya

Email cím: kodoboc.orsolya.s19op@kmf.org.ua

Tanintézmény neve: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

A kutatás helyszíne: Zápszonyi Fecske Bölcsőde-Óvoda

Kutatási téma: Az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermek kommunikációs képességére/ Вивчення впливу смарт-пристроїв та цифрового світу на комунікативні навички дітей

Kutatás célja: Vizsgálni az okoseszközök használatának lehetséges hatásait az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére. Különös figyelmet fordítva a technológiai eszközökkel való korai kognitív, nyelvi és kommunikációs képességekre gyakorolt hatásaira, valamint az esetleges kockázatokra és lehetőségekre. A kutatás során összegyűjtött adatok és elemzések alapján a tanulmányom célja, hogy betekintést nyújtsak abba, jelenleg milyen módon formálja az okoseszközök használata az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődését, milyen hatással van beszédprodukciójukra, valamint a jövőben milyen hatással lehet arra.

Kutatás időtartama: 2024. október 7.-november 29.

KUTATÓI NYILATKOZAT

Alulírott, Kődöböc Orsolya, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatója, ezúton kérem engedélyét kutatásom elvégzéséhez a Zápszonyi Fecske Bölcsőde-Óvodában. Kutatásom témája az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermekek kommunikációs képességeire.

A kutatás kizárólagos célja annak feltárása, hogy az okoseszközök milyen hatással lehetnek az óvodáskorú gyermekek beszédfejlődésére és kommunikációs képességeire. A kutatás során a gyermekeknek olyan kérdéseket teszek fel, amelyek segítenek megérteni a technológia hatását beszédprodukciójukra és kognitív fejlődésükre.

Kutatásom során minden adatgyűjtés anonim módon történik, és a résztvevők személyes adatai teljes mértékben bizalmasak maradnak. Semmilyen személyes információ nem kerül rögzítésre, és a gyűjtött adatokat kizárólag a tanulmány elkészítésére használom fel. Az adatok feldolgozása és elemzése során szigorúan betartom a vonatkozó adatvédelmi szabályokat és etikai előírásokat.

Az adatokat kizárólag a kutatásom céljaira használom fel, és a kutatás befejeztével azok semmilyen módon nem kerülnek továbbadásra vagy más célra felhasználásra.

Köszönöm az együttműködését és az engedélyét a kutatás elvégzéséhez.

Tisztelettel,

Ködöböc Orsolya

Zápszony, 2024. 10. 04.

Kérelmező aláírása

BELEEGYEZŐ NYILATKOZAT

Én, Dávid Edina, a Légszomgyi Ferenc Bölcsőke Óvoda vezetőnöje engedélyezem, hogy Kődöbök Orsolya, aki a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola IV. évfolyamos óvodapedagógia szakos hallgatója, levelező tagozaton, vizsgálatot végezzen, a nagycsoportos gyerekekkel, klinikai kikérdezés formájában az okoseszközök és a digitális világ hatásának vizsgálata a gyermek kommunikációs képességére céljából.

Dátum: 2024.10.07

Aláírás:

Dávid Edina

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Ködöbös Orsolya

Науковий керівник / Експерт

Автор Ілдіко Гребі

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

17139

Кількість слів

124682

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		4
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		19
Парафрази (SmartMarks)		80

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копію тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://gradus.kefo.hu/archive/2019-3/2019_3_ART_003_Molnar.pdf	259 1.51 %
2	http://www.jgyok.hu/mentorhalo/tananyag/Nyelvfejldsi_zavarok/15_a_beszd.html	82 0.48 %
3	https://gradus.kefo.hu/archive/2019-3/2019_3_ART_003_Molnar.pdf	57 0.33 %
4	https://1library.co/document/zjg82ry-a-szokincs-alakulasa-a-beszedefjelodesben.html	47 0.27 %
5	https://1library.co/document/zjg82ry-a-szokincs-alakulasa-a-beszedefjelodesben.html	29 0.17 %